

ANT

AP içinde
işbirlikçi
sermayeye
karşı
mücadele !

Haftalık Dergi • 18 Kasım 1969 • Sayı 151 • 125 Kuruş

KOÇ İmparatorluğu Dosyası

**HOLDİNGLER
SAVAŞI**

K

OYAK

HAFTANIN NOTLARI

Barış Gönüllüsü'ne Hayır!

■ İyilüğünü geçen sayılarımızda açıkladığımız Barış Gönüllülerine Genelkurmay Başkanlığı da karşı çıkmaktadır. Dışişleri Bakanlığında on kadar bakanlık temsilcisinin de katıldığı bir toplantıda Genelkurmay Temsilcisi, Türkiye'ye yeniden barış gönüllüsü gelmemesini, gelmiş olanların da en kısa zamanda geri gönderilmesini istemiştir.

Memur yürüyüş yapacak

■ Anayasa Mahkemesi'nin aldığı yeni bir kararla, memur sendikalarının da gösteri yürüyüşü ve açık hava toplantısı yapmaları imkan dahiline girmiştir. Bahkesir TOS Şubesi hakkında, Devlet Personeli Sendikaları Kanunu'nun 14. maddesine göre açılan bir dava üzerine yapılan müraعاتı karara bağlayan Anayasa Mahkemesi, «Mevzuatın uygulanmasına dair isteklerini açıklamak ve desteklemek amacıyla açık yer toplantı ve gösteri yürüyüşü yapamazlar» şeklindeki maddeyi Anayasa'nın 28. maddesine aykırı bularak iptal etmiştir. Böylece memurlar da artık demokratik direnme haklarını kullanabileceklerdir.

Mustafa Kemal Anıldı

■ Cumhuriyetin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, ölümünün 31. yıldönümünde bütün yurtta törenlerle anılmıştır. Ankara'da yapılan törene, CHP Genel Başkanı İnönü, müzmin bronşit olduğu için ilk kez katılmamıştır. Anıt Kabir'deki törende 633 parlamento üyesinden sadece beş kişi bulunmuş, törene katılanlar da mozolyle gecikmeyle girmişlerdir. Cumhurbaşkanı Sunay da törene geç kalması ve saat 9'u 5 geçe sirenler çalmaya başladıktan sonra mozolyle girerek çelenk koyabilmiştir. Cumhurbaşkanı Sunay, geref defterini imzalarken de de bir yanlışlık yapmış. 10 Kasım yerine 9 Kasım diye tarih atmış, ancak başyaverin farkına varması üzerine yanlışlığı düzeltmiştir. Anıt Kabir'deki törende MP, GP, YTP genel başkanları da hazır bulunmamışlardır. 10 Kasım dolayısıyla gençlik kurulları da Ankara ve İstanbul'da çeşitli törenler düzenlemişler Türkiye'nin bağımsızlığı ve sömürü düzeninin değişmesi için mücadelede kararlı olduklarını belirtmişlerdir.

Robert Kolej'de Olay

■ Atatürk'ün ölüm yıldönümü dolayısıyla Robert Kolej Yüksek Okulu'nda Öğrenci Birliği yöneticileri, Mustafa Kemal'in bağımsızlık ilkelerine uygun olarak Robert Kolej'in millileştirilmesini isterken, Robert Kolej'in ilçe kısmında asılan Atatürk ile ilgili afişler, Amerikalı bina amiri Anthony Carey tarafından indirilmiştir. Amerikalının bu küstahça davranışı R.K.Ö.B. tarafından şiddetle kınanmıştır.

Odalar Birliği'nde

■ Erbakan-Demirel çekişmesi neticesinde hükümetin son Odalar Birliği seçimleri hakkında verdiği erteleme kararı, Danıştay Dokuzuncu Dairesi tarafından bozulmuştur. Bu karara göre, Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği Başkanı ve Yönetim Kurulu'nun en kısa zamanda yeniden seçilmesi gerekmektedir. Odalar Birliği'nde yeni karar uyarınca 25 Aralık'a kadar yeni seçim yapılması beklenmektedir. Danıştay'ın kararıyla, Demirel'in adamı Sırrı Enver Batır'un başkanlığı da hükümsüz olmaktadır.

Başkan Sunay Moskova'da

Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, on günlük bir resmi ziyarette bulunmak üzere Sovyetler Birliği'ne gitmiştir. Bir Sovyet uçağıyla Türkiye'den ayrılan Sunay'a 36 kişilik bir heyet refakat etmektedir. Sunay'ın ziyaretiyle ilk defa bir Türkiye devlet başkanı Sovyetler Birliği'ne gitmiş olmaktadır. Sunay'ı Moskova'da Sovyet Yüksek Prezidyumu Başkanı Podgorni karşılamıştır. Bilindiği gibi, Podgorni, daha önce Türkiye'ye Sovyet Parlamento Heyeti Başkanı olarak gelmiş bulunuyordu. Ziyaret sırasında her iki ülkeyi ilgilendiren sorunlar da görüşülecektir. Ancak karşılıklı iyiniyet havasına ihtiyaç olduğu bir sırada, 10 Kasım günü, Sovyetler'in çektiği «Atatürk» filminin Ankara televizyonunda gösterilmesinin «komünizm propagandası» yapıldığı iddiasıyla engellenmesi, İktidarın Türk-Sovyet ilişkilerine gereken önemi vermediğini göstermektedir. Bu olay, yüksek kademedeki ziyaretin tam bir dostluk havası içinde geçmesini sabote edici bir nitelik taşımaktadır.

1977'e kadar dış borç

■ Üçüncü beş yıllık kalkınma planı ile ilgili çalışmalar sırasında dış ödemelerle ilgili güçlüklerin giderilmesi yolunda verilen bir rapora göre, Türkiye 1977 yılına kadar dış borç almaktan kendisini kurtaramayacaktır. İktisadi Planlama Dairesi Başkanı Merih Celasun tarafından hazırlanan raporda 1972-1977 yılları arasındaki plan döneminde 950 milyon dolarlık dış yardıma ihtiyaç duyulacağı belirtilmektedir. Yozlaştıran planlama çalışmalarında tahminlerin en iyimser ölçülerle yapıldığı dikkate alınırsa, Türkiye'nin bu tutumla 1977'ten sonra da borçtan kurtulamayacağı anlaşılmaktadır.

Hükümete güvenoyu

■ Yeni kurulan Demirel Hükümeti, Millet Meclisi'ndeki program görüşmelerinden sonra güvenoyu almıştır. Demirel'e ve Vemililer'e karşı açtıkları muhalefete geçen Bilgiç hizbi, partinin grup kararına uyarak Demirel programına müsbet oy vermiştir. Oylamaya 428 milletvekili katılmış, 263 lehte, 165 aleyhte oy kullanılmıştır. Bu arada 5 bağımsız ve 1 YTP'li de hükümete güvenoyu vermiştir.

A. Sina teslim oldu

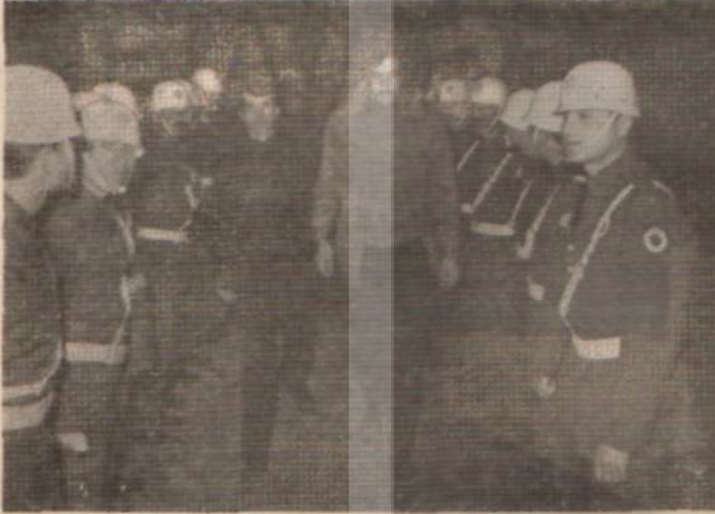
■ Geçen haziranda meydana gelen öğrenci hareketlerinden sorumlu tutularak haklarında gıyabi tevkif kararı çıkarılan öğrencilerden sonuncusu olan ODTÜ'li Ahmet Sina da teslim olmuştur. Bilindiği gibi, haklarında gıyabi tutuklama kararı olduğu halde polise teslim olmayan öğrencilerden Mustafa Taylan Özgür İstanbul'da polis tarafından öldürülmüş, Deniz Gezmiş İstanbul'da, İbrahim Seven Mardin'de, Sinan Cemgil Aydın'da, Yusuf Küpeli de Ankara'da yakalanmıştır.

General Giap Davası

■ Ahmet Angın'ın dilimize çevirdiği ve Habora Yayınevi'nin yayınladığı Vietnam Orduları Komutanı General Vo Nguyen Giap'ın «Vietnam'da Halk Savaşı ve Amerika» adlı kitabı hakkında açılan davanın duruşmasına devam edilmiş ve savcı Ahmet Angın'ın «komünizm propagandası» yaptığı iddiasıyla T.C.K. 142. maddesine göre cezalandırılmasını istemiştir. Bilindiği gibi, kitap, Amerika Birleşik Devletleri'nde bile İngilizceye çevrilmiş ve en çok satan kitaplarından biri olmuştur.

ANT'a yeni bir dava

■ Mustafa Taylan Özgür ile Mehmet Cantekin'in öldürülmesi ve Tunceli'de polislin halka karşı zor kullanması üzerine Doğan Özgüden'in yazdığı «Kanal İktidar» başlıklı yazıdan dolayı dergimiz aleyhine yeni bir dava daha açılmıştır. Gedikli bilirkişiler Prof. Sulhi Dönmezer ve Prof. Recai Galip Okandan'ın verdikleri raporlara dayanarak açılan soruşturmada savcılık, yazıyı yazan Özgüden'in ve basan sorumlu müdürümüz Alpaz Kabacalı'nın «devletin emniyet ve muhafaza kuvvetlerini tahkir ederek» T.C.K.'nin 159. maddesini ihlal ettiklerini ileri sürmektedir. Kabacalı ve Özgüden verdikleri ifadede bilirkişi raporunu ve savcının iddiasını reddederek yazıda hükümetin kanunsuz icraatının eleştirildiğini belirtmişlerdir.

Sağcılar adliyeyi bastı

Devrimci öğrenci lideri Deniz Gezmiş'in geçen haftaki duruşması sırasında sağcı gruplar adliyeyi basarak hadise çıkartmışlardır. Üçüncü Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmasında da Gezmiş serbest bırakılmamış, duruşmadan çıkarken adliyede toplanan sağcı gruplar, «Kahrolsun komünistlere», «Müslüman Türkiye» sloganlarıyla ve kişisel hakaretlerle saldırıya geçmişlerdir. Bu aleyhte gösteri devrimci öğrencilerle sağcı saldırganların çatışmasına yol açmış, adliye dışına taşan olaylar arasındaki taşlamada adliyenin camları kırılmıştır. Olayların durulmasından sonra tekrar toplanan sağcı öğrenciler bu kez Dev-Genç İstanbul Sekreterliğini taşlamışlardır. Uzun süreden beri bu gençlik örgütünü basmak için fırsat kollayan polisler de, olaylara müdahale etmek paravanası altında içeriye baskın yapmışlar ve 23 öğrenciyi nezarete atmışlardır. Sağcı saldırganlara hiçbir gay yapılmazken yakalanan devrimci gençler ilk duruşmaları sonunda serbest bırakılmışlardır. Olayların gazetelerde yansıtılış biçimi de Bâbü'ali basınının gerçek çehresini ortaya koymuş, gazeteler sadece polislin ağzından verilen tahrif edilmiş bilgileri yayınlamakla yetinmişlerdir. Yukarıda, Dev-Genç'e yapılan baskından sonra devrimci öğrenciler nezarethaneye götürülürken görülmektedir.

Bayan Gandhi'nin Savaşı

Yeryüzündeki tek kadın başbakan olan Hindistan Başbakanı Bayan İndira Gandhi, son zamanlardaki sola açık ısrarı, parti yönetimini elinde bulunduran sağcı klik tarafından benimsenmediği için, üyesi bulunduğu Kongre Partisi'nden ihraç edilmiştir. Bilindiği gibi geçen temmuzda bu çekışme ilk olarak cumhurbaşkanı seçimi sırasında ortaya çıkmış, Kongre Partisi yöneticilerinin gösterdiği «tutucu» adaya karşı, Bayan Gandhi, solcu V. Giri'yi cumhurbaşkanlığına seçtiğine muvaffak olmuştur. Daha sonra sağcılara karşı harekete geçerek bankaları devletleştirmiş, İktidara daha sosyalist bir yön vermiş, bağlamıştır. Bayan Gandhi'nin mücadelesi Hindistan'ı sola 1. tebliyecek bir önem taşımaktadır.

Sömürü aracı eğitim

■ Türkiye Mimarlar Odası, Ortak Pazar'da Türkiye gibi geri bırakılmış ülkelere karşı hazırlanan yeni bir tuzağı kamuoyuna açıklamıştır. Verilen haberlerde, Ortak Pazar'a dahil ülkelerin üniversitelerinde aynı derslerin okutulması ve mezunlara bir örnek diploma verilmesi için çalışmaların ilerlediği, geçiş dönemine girmeye hazırlanan Türkiye ve Yunanistan'da içine alması beklenen bu anlaşma uyarınca, Ortak Pazar diploması taşıyanların diğer ülkelerden gelenlere tercih edileceği bildirilmektedir. Mimarlar Odası'nın belirttiğine göre, «Gerçek bırakılmış Ortak Pazar ülkeleri, Ortak Pazar'ın gelişmişleri için beyin üreteceklerdir. Bu haberlerin kısaca yorumu budur. Bu uygulama yapılırsa, gelişmiş ülkelerin yetişmiş eleman açıkları kapanacak, buna karşılık geri bırakılmış ülkelerin açığı günden güne büyüyecektir.» Mimarlar Odası, Türkiye'nin uyanık güçlerini, yeni başveren bu korkunç tuzağ karşısında seslerini yükseltmeye çağırılmaktadır.

Yeni Dünya Oyuncuları

■ Yeni Dünya Oyuncuları adı altında kurulan devrimci bir tiyatro topluluğu 15 Kasım'dan itibaren Aksaray TOS Salonu'nda temsiline başlamıştır. İlk oyun Malraux'un İspanya İçsavaşı'nı anlatan Umut romanı ile Brecht'in Carrar Ana'nın Silahları oyunundan yapılan yeni bir uygulamadır.

Silivri'de tutuklandılar

■ Silivri İlçesi'ndeki Ecece Çiftliği arazisinin köylüler tarafından işgal edilmesi için kıskırtmada bulundukları iddiaısıyla iki öğrenci tutuklanmıştır. Namık Kemal Bayar adındaki Hukuk Fakültesi öğrencisi ile Çapa Yüksek Öğretmen Okulu öğrencisi Muzaffer Oruçoğlu, ifadelerinde, köylülerin genel durumunu öğrenmek ve bu olaya karşı nasıl bir tavır takındıklarını görmek üzere oraya gittiklerini söylemişlerse de, tutuklama kararı verilmiş ve Silivri Cezaevi'ne gönderilmişlerdir. Ayrıca, Ali Arslan-türk adındaki bir köylü de, işgal olayını tahrik ettiği iddiasıyla Çorlu'da tutuklanmıştır. Bu baskılara rağmen, köylüler ağının gaspına karşı direnmekte, İstanbul'dan kafiyele giden öğrenciler de köylülere destek olmaktadır. Bu durum karşısında panığa kapılan Silivri Kaymakamı, öğrencilerin Değirmenköy'e sokulmamasını emretmiştir. Kaymakamın bu kararı, anayasa teminatı altındaki seyahat hürriyetinin açıkça ihlalidir.

Sarica eylemli Daçent

■ Bir süre önce doçentliğe yükseltilmiş bulunan Dr. Murat Sarica, profesörler kurulunun bu defaki toplantısında eylemli doçent yapılarak İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Devletler Umumi Hukuku Kürsüsü'ne tayin edilmiştir. Toplantıda Sarica lehine 30, aleyhine 8 oy kullanılmış, 10 üye de boş oy vermişlerdir. Doç. Dr. Murat Sarica'ya yeni görevinde başarılar dileriz.

Spor-Toto rezaleti

■ Halkın devrimci potansiyelini körletmek için uydurulmuş burjuva kurumlarından biri olan Spor Toto'da yeni bir rezalet ortaya çıkmıştır. Bilindiği gibi, Spor Toto idaresi, her yıl totoyu en çok teşvik eden gazetelere ödül vermektedir. Ancak, Ankara Spor Yazarları Derneği'nin kamuoyuna açıkladığına göre, birçok gazete bu ödülü kazanabilmek için hemen her gün «reklam» niteliğinde toto yayını yapmaktadır. Böylece Toto idaresi 3 milyon liraya yaptırabileceği reklamı 200 bin liralık ödülle sağlarken, halk kitleleri de tam bir beyin yıkamaya tabi tutulmaktadır. Ankara Spor Yazarları Derneği, bu toto rezaletine karşı mücadele açmıştır.

Yine dümensuyundayız

■ Çin'in Birleşmiş Milletler'e alınması teklifi genel kurulda Amerikancı delegasyonların oylarıyla reddedilmiştir. Türkiye delegasyonu da, Birleşmiş Milletler'de Amerika ile birlikte Çin aleyhinde oy kullanmak suretiyle emperyalizmin dümensuyunda yürüdüğü nü bir kez daha belgelemiştir. Oylamada Çin aleyhinde 56, lehinde 48 ülke oy kullanmış, 21 ülke de çekimser kalmıştır. Çin'in Birleşmiş Milletler'e alınmasına karşı çıkanlar azınlıkta olmakla beraber, bir ülkenin teşkilata alınabilmesi için üçte iki çoğunluk gerekmektedir.

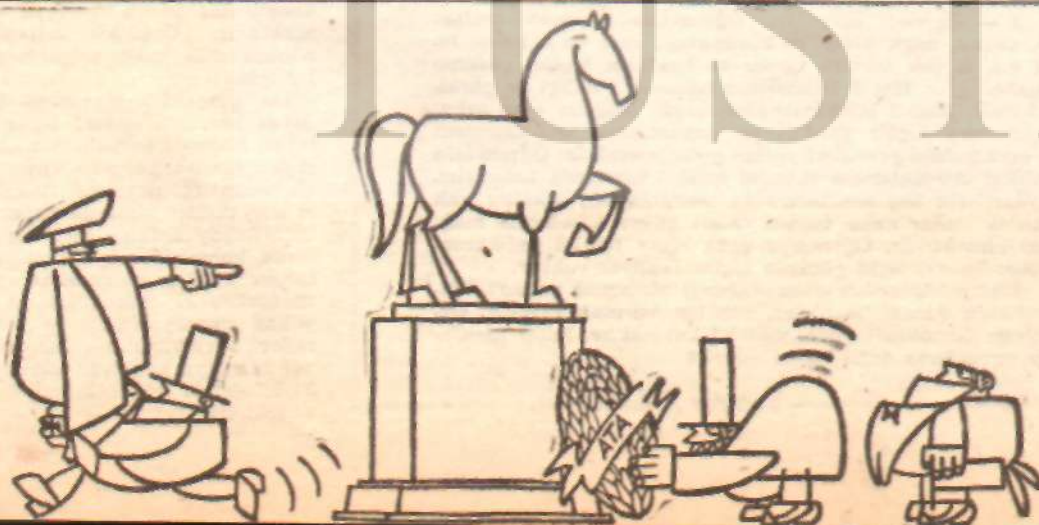
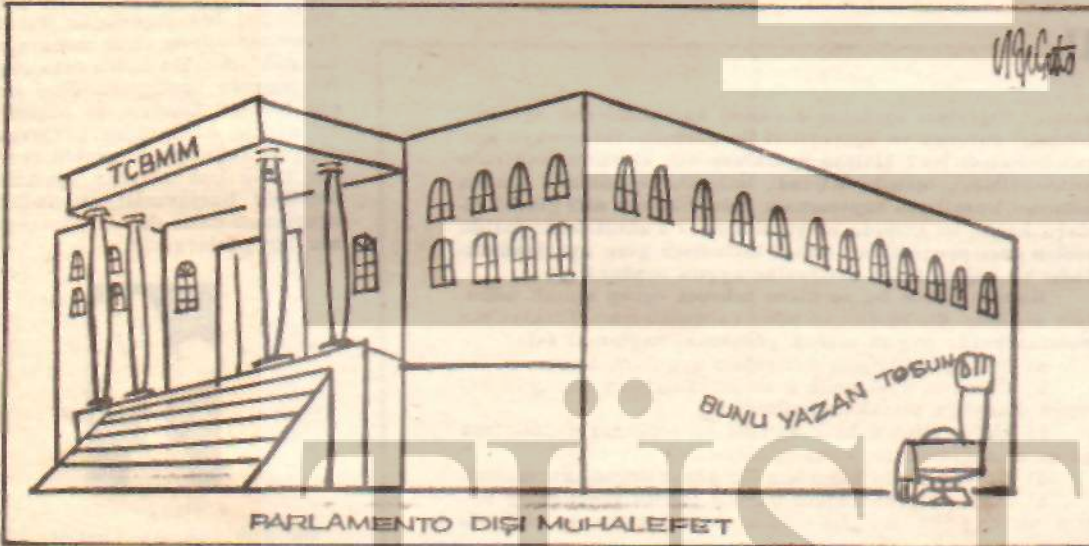
Asıl mücadele!

TÜRKİYE sosyalistlerinin ilgiyle izledikleri TIP Genel Yönetim Kurulu toplantısı, dergimizin elinize ulaştığı gün büyük bir ihtimalle sonuçlanmış ve kurul üyelerinin ne derece sorumluluk duygusuna hareket edebildikleri anlaşılmış olacaktır. Alman sonuçları, şüphesiz, dergimizin gelecek haftaki sayısında enine boyuna incelenerek gerektiği şekilde değerlendirilecektir. Aybar yönetimi yıkılabilmisse, dergimizin geçen sayısında da belirtildiği gibi, partinin devrimci bir çizgiye oturtulması için ilk büyük adım atılmış olacaktır. Ancak bu adım ister atılmış, ister atılmamış olsun, Türkiye sosyalistlerinin mücadelesi bitmiş olmayacaktır. Bir kere şunu kesinlikle bilmek gerekir ki, Aybar yönetiminin yıkılması, partinin içinde bulunduğu çıkmazdan kurtulabilmesi için nihai bir operasyon değil, bir başlangıçtır. Bugün TIP, Aybar yönetimi ve dünya kadar onunla yönetim ortaklığı halinde bulunanlar tarafından parlamentarizme ve popülistliğe öylesine saptırılmıştır ki, mevcut genel yönetim kurulu içinde sonradan Aybar'a karşı çıkmış, fakat Aybar'ın sorumluluklarını yıllardır paylaşmış, onun yönetim ve tasfiye metodlarını benimsemiş kimselerden kurulacak heyetler de partiyi sosyalist çizgiye oturtmak iktidarında olamayacaklardır. Evvelce belirttiğimiz gibi, böyle bir heyetin fonksiyonu, sadece ve sadece alt kademe kongrelerinin Aybar'ın despotik yönetimine göre daha demokratik bir ortam içinde yapılmasını sağlamaktan öte gidemeyecektir.

ŞU halde, partiyi sosyalist çizgiye oturtma mücadelesinde asıl büyük sorumluluk, TIP'in alt kademelerindeki militanların omuzlarına yüklenmektedir. Gerçi Aybar yönetimi sekiz yıldır parti içerisinde sosyalizmin bilimi ışığında eğitilmiş sağlam bir militan kadro yetiştirilmesine imkan tanımamış, küçük burjuva politikacılığını, oy avcılığını «sosyalist mücadele» sanan, anayasa maddelerini ve yetersiz parti programını «sosyalizm» beleyen, hiçbir eğitimden geçmemiş, yeterli kadar bilinçlendirilmemiş işçileri ve sendikacıları yönetim kurullarında çoğunlukta tutmayı «işçi sınıfı öncülüğü» sayan bir kadro yaratmak yolunu tutmuştur. Bu şartlandırmalar içerisinde TIP'in alt kademelerinde partiyi gerçekten sosyalist kılacak bir mücadele beklenbilir mi? İlk bakışta bu soruya olumlu cevap vermek oldukça güçtür. Ama unutulmamalıdır ki, sosyalistlerin eğitimi sadece parti programı, Aybar'ın demeçleri, genelcileriyle olmamaktadır. Aybar'ın burjuva gazetelerine verdiği demeçlerde, «Biz fakara partisiziz. Gazetemiz yok. Dergimiz yok. Yayınlarımız yok...» diye sızlanmasına rağmen, bugün Türkiye'nin dört bir yerinde yüzlerce gazete, dergi, yayınevi emekçi kitleleri bilinçlendirmek, sosyalizmin bilimini öğretmek için her türlü maddi ve manevi baskıyı göze alarak mücadele etmektedir. Bugün TIP bünyesinde, Aybar'ın kontrolü dışında bu yayınlarla bilinçlenmiş, bir kadro, azınlıkta da olsa, mevcuttur.

ŞÜPHEŞİZ bu bilinçli militanların her konuda görüş beraberliği halinde olduklarını düşünmek mümkün değildir. Nitekim çeşitli yayın organlarında girişilen polemikler, yapılan tartışmalar böylesine yüzde yüz beraberliğin söz konusu olmadığını göstermektedir. Ama, kendilerini küçük burjuva kuyrukçuluğuna kapmış sözümona sosyalistler hariç, tüm sosyalistler, sosyalizmin çeşitli varyasyonları olmayıp bir tek sosyalizm olduğunda, ancak sosyalizme varma yolunda işçi sınıfının öncü örgütünün devrimci ittifaklar kurabileceğinde, fakat bu ittifaklarda da öncünün mutlak surette işçi sınıfı örgütü olacağında, bu öncü örgütün yaratılması için sosyalizmin bilimi ışığında derinlemesine örgütlenme ve teorik eğitim yapılması gereğinde birleşmektedirler. Anlaşmazlık, işçi sınıfı öncü örgütünün hangi sınıf ve tabakalarla ittifak kurabileceği konusundadır. Ki bu da, Türkiye'de üretimin biçiminin ve sınıfların yapısının bilimsel şekilde saptanamaması olmasından ileri gelmektedir. Ancak bu konuda da umut verici çalışmalar yapılmaktadır. Komprador kapitalizmin yapısının belgelerle açıklanması, milli burjuva görüntüsündeki çıkışların gerçekten milli burjuvazi niteliğinde olup olmadığını irdelemesi, devrimci görüntüdeki bürokrasinin tarihi kökenlerinin ve son zamanlarda büyük sermaye ile kurduğu bağlantıların ortaya konulması, herhalde tüm sosyalistleri sağlıklı yargılara götürecektir. TIP'in gerçekten sosyalist bir kimliğe kavuşturulması da, alt kademelerdeki militanların bu konuları gerektirse ilçe ve il kongrelerinde de tartışarak bir bütünlüğe varmaları ve partiyi sosyalist çizginin dışında bırakan gelmiş geçmiş yöneticilerin karşısına yekvücut olarak çıkmalarıyla mümkündür.

• GÖZ GÖRE • YALÇIN ÇETİN •

A. P. içinde işbirlikçi sermayeye karşı mücadele

SON seçimlerde, hattâ ondan önce Odalar Birliği Kongresi sırasında Er. bakan Olayı ile başlayan «millî burjuva» gösterisi, geçen hafta Bilgiç'ilerin, Demirel'in başında bulunduğu Yeminliler Grubu'na karşı «dosyalı muhalefete» yapacaklarını açıklamalarıyla yeni bir aşamaya girmiştir.

Grup yönetim kurullarından ve kabineden tasfiye edilen Bilgiç'iler, Yeminliler hizbini ve Demirel'i yıpratmak üzere çetilli yolsuzluk dosyaları hazırlamaktadırlar. Bilgiç'ilerden eski Grup Başkan Vekili Ethem Kılıçoğlu, bir gazeteciye verdiği demeçte, bir menfaat şebekesine karşı mücadeleyi açıkladığını belirttikten, «Menfaat şebekesi deyimimin ne olduğunu, zamanı geldiğinde ortaya atacağız» demiş ve şöyle devam etmiştir:

«Şimdi bir takım gerçekleri söyledin mi komünist olursun bu ülkede. Muayyen bazı insanların zengin etmek için kurmuş şirketler var. Dört beş yılda 40-50 milyon kazanan insanlar var. Kotaları inceleyin, bilinen bazı şirketlerin altını kazıyın, çıkarın birer birer. Bir fındık mevzu var Giresun'da... Üç kardeş, her biri bir partiden... Bir demir işi var. Bir gübre sanayi mesefesi var, kim kiminle temas halinde. Halkın menfaatlerini savunmaktan hâlâ telefonu borçla kapatılan bir insan olmaktan başka günahımız ne?»

«Cam kırılır. Camın kırıldığını ben de söylerim, Brejnev de

söyler. Komünist t.i. oluruz bız. Bırakalım bunları. Bakın bir örnek vereyim daha: Sosyal meskenler nelerde yapılacak? İzmir'de, İstanbul'da, gecekondu bölgelerinde... Bazı arkadaşlar bölgelerinde yaptırıyorlar. AP il ve ilçe başkanlarına ve il yelerine verdiler. Listesi var bunun bende. Şimdi bunları grubu getirmek partiyi ihanet mi olacak?»

Kılıçoğlu'nun bu konuşmasındaki «Şimdi bir takım gerçekleri söyledin mi komünist olursun bu ülkede...» cümlesi, aslında, seçim kampanyası sırasında Er. bakan'ın söylediği «Tehişlerde sol ile birleşiyoruz» şeklindeki cümleyle tamamlanmaktadır. Türkiye'de büyük komprador burjuvazisinin dışında kalan bir Anadolu burjuvazisinin, aradaki uçurumun gittikçe açıldığını gördüğü içindir ki, işbirlikçi sermayeye ve onun siyasi temsilcilerine karşı daha dikkatli davranmaya başlamış, gerçekleri inceleyip dosyalar düzenlemeye kalkışınca da, Sol'un şimdiye kadar koyduğu teşhislerin Moskova papağanlığı olmadığını fark etmiştir.

Bu gelişmeye basında en doğru teşhis koyanlardan biri, Milliyet yazarı İsmail Cem olmuştur. AP'deki çatışmanın nedenlerini araştıran yazısında şöyle demektedir:

«Meselenin temel nedeni AP'de ifadesini bulan değişik maddî çıkarların artık uzlaşamaz duruma gelmesidir.

«Türkiye'nin bir süredir giriş-

tiği sanayileşme çabaları, her ne kadar Batı modelinden çok değişikse de, ekonomik çıkar grupları arasında Batı'dakine benzer oluşumlar yaratmıştır. Bazı malların daha ileri üretim tekniğiyle meydana getirilmeleri, aynı alanda faaliyet gösteren imalatçıları çok zor durumda bırakmıştır. Örneğin yabancı sermaye ortaklığıyla kurulan yeni bir tuz fabrikası karşısında, geleneksel motedlarla üretim yapan öteki imalatçıları mallarını satamaz olmuşlardır. Bu gelişmelerin, hele Ortak Pazar dönemine girdikten sonra daha da artacağı ileri sürü-

lebilir. Özellikle Anadolu kuruluşları bu kez, Batı'nın üstün kaliteli mallarını da karşılarında bulacaklardır.

«Ekonomideki değişimin kaçınılmaz olarak bazı zümrelerin aleyhine gelişmesi, alınan payların dengesizliğinde de ortaya çıkmakta ve yeni bir gelişmeye

yolaçmaktadır. Prof. Erbakan'ın çeşitli örneklerle ortaya koyduğu üzere, ekonomik mekanizma büyük şehir tüccarından yana işlemekte, Anadolu tacirleri kendilerini ilave evlat bilmekte. İthalat kotalarında aslan payı üç dört şehrin tüccarına ayrılmakta, Odalar Birliği'ni onlar yönetmektedir. Gene Erbakan'ın ifadesiyle, Anadolu bankalarında toplanan mevduatı Anadolu halkı yatırmakta, ancak bu para kredi olarak büyük şehir tüccarına verilmektedir.

«Ekonomik şartların gelişmesi, kaçınılmaz şekilde bazı zümrelerin varlığını tehlikeye sokmakta, bazılarının da ortadaki değerden gönüllerince pay almalarını engellemektedir. Bu durumun gene kaçınılmaz olarak yoldan yıla ağırlaşması, gelişmeleri keskinleştirmiş ve çizgileri es olan çıkarları bir arada barındırmaz hale sokmuştur.

«AP'nin talihsizliği bütün bu gelişen çıkarları ve zümreleri kendi çatısı altında bulundurmamasından ileri gelmektedir.»

Aynı konuda Kemal Bisalman da, Milliyet'teki fıkrasında şöyle demektedir:

«Küçük burjuva önce Erbakan'ın öncülüğünde ekonomik örgütlenme çıkış yaptı... Muvafak olamayınca da iş siyasal sahaya intikal etti... Neticede

küçük ve büyük burjuvadan oluşan AP'nin içinde filizlenip, kesin bir zıtlıkla halini aldı...

«Artık komprador burjuvazisinin ve finans kapitalin adamı Süleyman Bey ve takımının küçük burjuvadan yana görünen Bilgiç'ilerin tek hedefi olduğunu söyleyebiliriz!.

«Hiç kuşkusuz, Erbakan gibi Bilgiç'iler de solun paraleline girecekler... Ve karşı tarafa en can alıcı hücumu, sol sloganlarla yapacaklardır... Hem de; «Bir takım gerçekleri söylemek komünistlik mi?» diyerek...

«Harekette memleket adına iki yönlü fayda vardır.. Birincisi; gerçekten de bu memlekette bazı şeyleri söylemenin komünistlik olmadığını vatandaşın anlaması... İkinci de; eğer küçük burjuvalar, Erbakan hareketinde yedildikleri gibi, Bilgiç hareketinde de finans kapitalden bir tokat yerlerse, bir kısmının giderek «Devrimci bir görüntü» alması...

«Şimdilik Bilgiç'ilerin eylemi «Demirel ekibinin kırıl çamaşıklarını ortaya sermek» şeklinde oluyor...»

Bu gelişmeler ve siyasal alandaki yansımaları gün geçtikçe daha da artacaktır. Zira ANT'nin defalarca açıkladığı gibi yabancı sermaye ile işbirliği yapan ve ileri teknoloji kullanan Koç Holding, OYAK (Subay Holding), Hastas Holding gibi holdingler her geçen gün Türkiye ekonomisinde biraz daha ağır basmaktadır. Bu hafta orta sayılarımızda verdiğimiz Koç imparatorluğu Dosyası ve holdingler savaşı, komprador burjuvazi ile geri teknolojiye mahkum ve her türlü imkanlardan yoksun Anadolu burjuvazisi arasındaki uçurumun daha da büyüyeceğini bir göstergesidir.

Bu noktada sosyalistler için önemli bir sorun ortaya çıkmaktadır. Özellikle «ittifak» sözünü dillerinden düşürmeyenler için...

Bu, gerçekten bir «millî burjuva» hareketi midir? Eğer öyleyse, bilimsel sosyalizmin asgari programını gerçekleştirmek için emrettiği devrimci ittifakları sosyalistler kimlerle yapacaktır? Subay holding gibi kurumlarda komprador burjuvazi safına katılan «kemalist» görüntüsündeki bürokrasi ile mi, yoksa emperyalizmin ve komprador burjuvazinin karşısında saf tutmaya başlayan «takunya h, hilafetçis» görüntüsündeki Anadolu burjuvazisi ile mi?

Üniversite açılırken

Türkiye üniversiteleri, özellikle İstanbul Üniversitesi çağdaş bilim ve eğitimin verilerine ulaşamamış, dünyada ortaçağ zihniyetiyle yönetilen belibazlı üniversitelerden biri durumunda kalmıştır.

Üniversitelerimizin bu üzücü durumdan kurtarılması aşağıda sıralayacağımız konuların çağımızın gereklerine uygun bir biçimde düzenlenmesiyle kısmen mümkündür; kısmen diyoruz çünkü, üniversite düzeni tüm eğitimi düzeninden ve yurt düzeninden bağımsız değildir. Bundan ötürü onlardan bağımsız olarak değiştirilemez.

1 — Üniversite Yönetimi: Üniversiteyi oluşturan başlıca unsurlar öğretim üyeleri ile yardımcıları ve öğrencileridir, öğretim üyelerinin ve üniversitenin varlığı, geniş ölçüde öğrencilerin var olmasına bağlıdır. Yapılan her türlü tasarruf doğrudan yada dolaylı olarak öğrencilerle ilgilidir. Oysa yönetim bu unsurların dışında yürütülmekte, bütün direnişlere rağmen bu statünün devamı için ısrar edilmektedir.

Şimdi biz soruyoruz: Üniversite ve fakültelerin yetkili kurulu ve organlarına öğretim üyesi yardımcıları ile öğrencilerin söz ve oy hakkına sahip olarak katılmasından, ayrıca bu kurul ve organların seçimlerine katılmalarından kimin hesabına korkuluyor? Bütün unsurların yetkili kurullarda söz ve oy hakkına sahip olmaları daha demokratik bir oluş değil midir? Tek bir unsurun hakimiyeti DESPO. TİZM değil midir?

Biz üniversite yönetiminin demokratik bir biçime dönüşümünü, üniversitenin bütün unsurları hesabına kurtuluş ve ümit ışığı olarak görüyoruz.

2 — Eğitim ve Bilimsel çalışmalar: Üniversitelerin asıl görevi, toplumun geleceğine ışık tutmak ve topluma müsbet bir yön vermek amacı ile eğitim ve bilimsel çalışmalar yapmaktır. Devletin milyonları bu görev için üniversite denen kuruluşların finansmanına ayırmaktadır. İlk akla gelen soru üniversitemizde bu görev anlayışı var

mıdır? Öğretim üyelerimiz günde kaç saatlerini eğitim-bilimsel çalışma ve öğrencileri ile görüşüp tartışmaya ayırmaktadırlar? Halkın aydınlanması, kültürel seviyenin yükseltilmesi, teknik, iktisadi, hukuki, ve kültürel alanda bilimsel kulların saptanması üniversitenin asıl görevi olduğu halde, bu konuda ne yapmıştır? Fakültelerde tatbik edilen ders programları hangi kısıtlara göre ayarlanmaktadır ve çağın bilim seviyesine uygun mudur?

Kanaatimizce bu sorulara müsbet cevap almak mümkün değildir. Biz eğitim ve bilim çalışmalarının Türkiye'nin menfaatlerine uygun olarak gelişimini sağlamak için:

- Tam gün çalışma sisteminin uygulanmasını,
- Öğretim üyelerinin mali imkanlarının tam gün çalışma karşılığı olarak artırılmasını,
- Üniversitenin halk eğitimi ve toplumu aydınlatma görevini sağlama amacına yönelmesini,
- Üniversitenin bağımsız bir yayın organı kurmasını,
- Ders programlarının çağdaş bilimin gereklerine uygun bir biçimde objektif olarak saptanmasını gerekli görüyoruz.

3 — Öğrenci sorunları: Öğrencinin barınma, beslenme, sağlık, burs, kitap ve kütüphane, spor ve eğlence, lokal v.s. birçok sorunu vardır ve bunların hiçbirini çözme ulaşamamıştır. Hattâ bazılarının istismar edildiği de görülmektedir. Maddî imkansızlıklar içinde mağdur olan arkadaşlarımıza hiçbir yardım eli uzanmamış, anayasamızın 50. maddesinin gerekleri yerine getirilmemiştir. Öğrencinin medikal ihtiyaçlarına tatmini iptidai şartlarda kalmıştır. Öğrencilerin boş zamanlarında oturabileceği lokaller yok denecek kadar azdır ve bu, onları kahve köşelerine mahkum etmektedir. Öğrenciye ucuz kitap temini sağlanmamıştır. Sporla ilgili görünür hiçbir faaliyet yoktur.

Bütün bunlardan çıkaracağımız bir sonuç vardır: Üniversitenin düzeni bozuktur, yeniden kurmak gerekir. Özlemimiz demokratik üniversite'yi kurmaktır. Zafer menfaatçı gurupların değil bizim olacaktır.

Şuayip DİLMEN

DEV-GENÇ Sekreteri, Anıta bomba koyduğu iddiasıyla yakalandı

Geçen Cuma günü, Üniversite bahçesindeki Atatürk anıtında bulunan dinamitli bombanın, Devrimci Gençlik Federasyonu Genel Sekreteri Cihan Alptekin tarafından konduğu, polis tarafından açıklanmıştır. Federasyonun II Sekreterliğinde yapılan aramada ise, dış kısımları Atatürk anıtına konulmuşken benzeri- ik' molotof kokteyli ele geçirilmiştir.

İçişleri Bakanlığından:

Karar Sayısı: 7679

1 - 1250 lira maaşlı Emniyet Başmüfettişi olup 5439 sayılı Kanunun 2 nci maddesi gereğince Ankara Emniyet Müdür Muaviniğinde istihdam edilmekte olan M. Hilmi Yazar Yığı'nın 1250 lira maaşlı Samsun Emniyet Müdürlüğünde almakta olduğu maaşına terfi ile aynı gün Samsun 2 nci maddesi gereğince kendi maaşı ve kadrosu ile yine Ankara Emniyet Müdür Muaviniğinde istihdamı;

2 - 800 lira maaşlı 3 üncü sınıf Emniyet Müdürü olup 5439 sayılı Kanunun 2 nci maddesi gereğince Emniyet Genel Müdürlüğü 1 inci Şube Müdürlüğünde istihdam edilmekte olan Oktay Engin'in, İstanbul Emniyet Genel Müdürlüğü 950 lira maaşlı 1. nci Şube Müdürlüğü'ne almakta olduğu maaşına terfiyi tayin;

● Atatürk Anıtına bombayı Dev - Genç Genel Sekreteri'nin koyduğuna dair gazetelere polislin verdirdiği haber (ustfe) ve onbes yıl önce 6-7 Eylül olaylarına yol açan mahut bomba olayı kahramanı Oktay Engin'in Emniyet Genel Müdürlüğü Birinci Şube Müdürlüğü'ne tayinine dair Resmi Gazete'de çıkan kararname...

Devrimci gençliğe karşı yeni polis komploları!

RESMİ Gazete'de bir tayin kararnamesinin yayınlanmasının üzerinden iki hafta geçmeden, İstanbul'da hınoğlulhine hazırlanmış bir o. yun sahneye kondu.

Resmî Gazete'nin 28.10.1969 tarih ve 13338 numaralı nüshasında İçişleri Bakanlığı'nın şu kararnameyi yerliyordu:

«800 lira maaşlı üçüncü sınıf emniyet müdürü olup 5439 sayılı kanunun 2. maddesi gereğince Emniyet Genel Müdürlüğü 1. Şube Müdürlüğünde istihdam edilmekte olan Oktay Engin'in, münhal bulunan Emniyet Genel Müdürlüğü 950 Lira maaşlı 1. nci Şube Müdürlüğü'ne almakta olduğu maaşla terfiyi tayin.

12.11.1969 tarihli gazetelerin birinci sayfalarında ise şu haber okunuyordu:

«İstanbul Üniversitesi bahçesindeki Atatürk Anıtı'na konulan bomba olayının sanığı olduğu iddiasıyla polis tarafından aranan Hukuk Fakültesi öğrencisi Cihan Alptekin, dün gece DEV - GENÇ İstanbul II Sekreterliğinde yapılan arama sırasında yakalanmıştır.»

Görünüşte iki yazı arasında herhangi bir ilişki kurmak gerçekten çok güçtür. Ancak 15 yıl öncesini, hattâ Yussuda duruşmalarını hatırlayablenler, biraz düşünsürlerse, bu iki yazı arasındaki ilişkiyi çok çabuk bulabilirler.

Bilindiği gibi, İngiliz emperyalizminin Kıbrıs'ta Türklerle Rumları birbirine düşürdüğü, Türkiye ile Yunanistan'ın arasına nifak soktuğu günlerde, Mustafa Kemal'in doğduğu Selanik'teki eve bir bomba konmuş, bunun üzerine basın «Pa-lıkaryalar Atamızın evini bombaladı» diye kıyametleri kopartmış, körüklenen bu infial hava-sı içerisinde meşhur 6/7 Eylül olayları patlak vermişti.

Ne var ki, sonradan Atatürk'ün evine bomba konması olayının bizim polislin bir tertibi olduğu, Oktay Engin adında bir gencin bu işi yapmakla görevlendirildiği iddiası ortaya atılmış, fakat zamanın iktidarı, baş sorumlu kendisi olduğu için o. layı örtbas etmiş, 27 Mayıs'tan sonra olay tekrar ele alınmış ve bu Oktay Engin bulunarak hakim huzuruna çıkartılmış, fakat delili yetersizliğinden dolayı yakayı kurtarmıştı.

İşte Türkiye Cumhuriyeti Emniyet Genel Müdürlüğü'nde bir süreden beri 1. Şube Müdürlüğü yapmakta olan ve iki hafta önce de bu göreve asaleten tayin edilen Oktay Engin, işte o Oktay Engin'dir.

Türkiye'de siyasi olaylara ve gençlik hareketlerine Emniyet Genel Müdürlüğü Birinci Şube Müdürlüğü'nün baktığı dikkate alınır, İstanbul Üniversitesi bahçesindeki Atatürk Anıtı'na bomba konulması olayı daha bir aydınlık kazanacaktır.

Bu olayda da aynı polis taktiği uygulanmış, Atatürk'ün Anıtı'na sabahın erken saatlerinde bir bomba konmuş, ondan sonra iktidarın uzun süreden beri dış bilettiği Dev-Genç (eski adıyla FKF)'in icabına bakmak üzere olay istismar edilmiştir. İktidarın devrimci gençlik örgütlerine düşmanlığı o kadar a. lenidir ki, Süleyman Demirel yeni hükümetin kuruluşu dolayısıyla parlamentoda yaptığı konuşmada, «Bazıları da FKF adıyla çeteler kurup kargaşalık çıkararak milleti canından bezdirmişlerdir» diyebil-mektedir.

Fakat tertip o kadar sırt-maktadır ki, nezaret altına alınan Dev-Genç Sekreteri Cihan Alptekin ve arkadaşları mahkeme sevk edilir edilmez, hakim

ADNAN ÖZTRAK
— Atatürk filmine de sansür! —

12 Kasım 1969 tarihli gazete haberleri:

«TRT 10 Kasım'da ihtilalcilik Propagandası yaptı... Ruslar tarafından hazırlanmış ve Atatürk'ün gösterilmesini yasakladığı öğrenilen bu filmde Atatürk'ün bir ihtilaleci olduğu teması işlenmiş...» (Son Havadis, 12 Kasım sayısı)

«... Önceki gece Atatürk için hazırlanan özel programın televizyonda verildiği sırada Genel Müdür Adnan Öztürk televizyon dairesine gelmiş ve Sovyet Rusya tarafından Cumhuriyetin Onuncu Yıldönümünde çekilen filmin gösterilmesini durdurmuştur... Öte yandan yetkililerin belirttiğine göre, Sovyetler «Türkiye'nin Kalbi» adlı 35 yıllık dökümanter film uzun bir süre önce Turizm ve Tanıtma Bakanlığına hediye etmişlerdir...» (Milliyet)

«ATATÜRK İLE İLGİLİ TELEVİZYON YAYININA EL KONDU

«Öztrak TV dairesi Başkanı Öngören'i görevinden aldı... Bunun üzerine Öztürk gece saat 22.30 aralarında televizyona gelerek duruma elkoymuş ve yayının kesilmesini emretmiştir...» (Cumhuriyet)

İşte Ulusal Yas Günü Ankara Devlet Televizyonu'nda meydana gelen skandalın haberleri bunlar. Gazetemizin ayrıca TRT Genel Müdürlüğü böyle bir gafa iteleyerek gerçekleri de vermekten geri durmamışlar. «Sabaha kadar saçıklar, Atatürk'ün şeriat, gericilik aleyhine söylediği sözlerin televizyonda yayınlanmasına kızarak telefonlar etmişler vd.»

«Türkiyenin Kalbi Ankara», Cumhuriyetin Kuruluşunun 10. yılı dolayısıyla hükümet tarafından Türkiye'ye davet edilen ünlü yönetmen Yutkeviç tarafından yapılmıştır.

Yeryüzünde ilk ulusal bağımsızlık savaşını veren genç Türkiye'nin başarılarını, önderini şirsel gerçeklikle belgeleyen Yutkeviç'in filminin yayım sırasında TV'den kaldırılması; üstelik bunun ulusal yas gününde tezgahlanması, yeryüzünde esine ancak Türkiye'de rastlanabilecek bir saygısızlıktır. Bu saygısızlık Atatürk'e yapılmıştır. Bu saygısızlık Türkiye halkına yapılmıştır.

Tezgahlanmak istenen oyun nedir? Türkiye'de devlet televizyonu, üstelik özerk olduğunu bağırarak devlet televizyonu, bir takım gerici umacıların telefonları ile mi sansür edilmektedir? Yada Sükan'ın raporu, ardından TV'de 35 yıl önce (kendi yönetmenlerimizin yetersizliği ve ilgisizliği yüzünden Sovyetlerden getirilen ünlü yönetmene) çevrilen belge filminin yasak-

tarafından serbest bırakılmıştır. Polislin, devrimci gençliğe karşı tertipleri bundan ibaret de değildir. Emniyet teşkilatı, devrimci gençlik liderlerine karşı tam bir intikam hissiyle hareket etmektedir. Mustafa Taylan Özgür'ün İstanbul'da bir polis tarafından hunhara öldürülmesi bunun en somut örneğidir.

Bir başka örnek de, FKF eski Genel Başkanı Yusuf Küpeli'nin, geçen hafta yakalandıktan sonra, kendisine yataklık ettikleri iddiasıyla tutuklanan dört arkadaşıyla birlikte İçişleri Bakanı Haldun Menteseoğlu'nun huzurunda Ankara Emniyet Müdürlüğü İbrahim Ural tarafından gazetecilere adı bir canı gibi teşhir edilmesidir. Emniyet Müdürlüğü, Küpeli ve arkadaş-

ları Mustafa Kemal Cankıran, Bingöl Erdumlu, Sema Hallı ve Aydın Karagözoğlu'nu gazeteci- lere teşhir ederken, «Küpeli büyük konuşmuş, polis beni yakalayamaz, demiş. Ama polis yakaladı, hem de toplum polisi a. rabasıyla emniyete getirdi» diyerek makamının resmiyet ve celdiyetini hiçe saymıştır.

Devrimci gençliğe karşı kanunsuz tutumu artık lilye açığa çıkan polis, çeşitli komplolar, tertipler, cinayetler yanında, gençlerin arasına çok sayıda ajan da sokmuştur. Bunlardan Muzaffer Köklü'nün bir gazete- de tefrika edilen ifşaatı hatırladadır. Bir diğerini de Dev - Genç Genel Başkanı Atilla Sarp geçen hafta açıklamıştır. Bu açıklamaya göre Tarım Fakülte-

Ankara Televizyonundaki Skandal!

Altan YALÇIN

lanması, bir gözdağı verme politikasının öncülleri midir?

Ulusun bağımsızlık savaşını ve onun önderini saygıyla andığı 10 Kasım'da TRT Genel Müdürlüğü, gecenin karanlığına televizyona da sokmakla neyi başarmıştır? Devrimciliğini mi kanıtlamıştır böylece? Ya da Atatürk'e olan inancını mı? Elbette Türkiye ve halkının TV'sinde çeşitli nedenlerle bağımsızlık savaşımız işlenecektir. Çünkü TRT Kurumu o bağımsızlık savaşını veren bir halkın ödediği vergilerle ayakta durmaktadır. Kurtuluş savaşımızın 10. yılında, başarıların sevinci ve atılımları kaybolmadan çevrilen Türkiye'nin Kalbi Ankara, gerçekte o günlerden bizlere kalan değerli bir belge niteliği taşımaktadır. Filmi bir Sovyet yönetiminin yapması, ayrıca kendimiz için utanç kaynağı iken -ki hâlâ türkiyede ulusal Kurtuluş Savaşını konu olarak olan köklü bir film yapılmamıştır. Üstüne üstlük yetmiş kısıklara kaynaklık edebilecek böylece bir belgeyi yasaklamak, üstün bir zekâ eseri olsa gerektir!

Bunun, saygı duruşundaki bir insanın suç zanlı sayıp yakapaca alıp götürmekten pek fazla ayrılan yanı yoktur. Bir yanda büyük kapitalli firmalara dedikoduları ayyuka çıkan filmleri yaptırma izni serbestçe verirken, öte yandan kendi devletinin ricası üzerine ulusun kaderine ilişkin belgeleri barındıran bir filmi yasaklamak, devlet otoritenizin nerelere kadar geldiğinin ilginç örneğidir. Bağımsızlık sözcüğünü duyduğunda tüyleri diken diken olanların, Atatürk'ü çıkarılma uydurabilmek için türlü çeşitli yorumlara sapanların, o günlerin belgelerine de ne gözle bakacakları ağırdır.

TRT'nin kendi iç çatışmaları olabilir. Falan yada filan kişilerin yerlerinden oynatılması düşünülebilir. Fakat durum ne olursa olsun ulusun, Mustafa Kemal'in ve Ulusal Kurtuluş Savaşında kanlarını dökenlerin saygı ile anıldığı bir günde tezgahlanan bu saygısızlık, Mustafa Kemal'e ve bütün Türkiye halkının inanışlarına yapılmıştır.

NOT: Film yasaklanan Sergei Yutkeviç, 1934'te hükümetin davetlisi olarak Türkiye'ye gelmiş ve cumhuriyetin 10. yıldönümü dolayısıyla «Ankara Türkiye'nin Kalbidir» adlı belge filmini yapmıştır. Dünyaca tanınan Sovyet yönetiminin diğer yapıtları arasında, Fransa'nın nazi işgalinden kurtuluşunu görüntüleyen Özgür Fransa, Mayakovsky'den perdeye uyarladığı Banyo, Aslan Asker Şvayk'ın Yeni Serüvenleri ve Silahlı Adam sayılabilir.

s'nden Abdurrahman Özkan a. dında fakir bir genç polise para karşılığı ajanlık yaptığını 1. tiraf etmiştir.

Hiç şüphesiz yok ki, egemen sınıfların çıkarlarını korumakla görevli polis, emperyalizme ve bozuk düzene karşı savaşan gençlik örgütlerinin, siyasi partilerin içine ajanlar sokacaktır. Bu ajanlar, devrimci eylemleri yanlış istikametlere saptırmak için her türlü provokasyonlara başvuracaklardır. Bu ajanlar, en güvenilen, hattâ büyük yetkiler taşıyan gençler arasında da bulunabilir.

Yeni bir eylem dönemine girmekte olan devrimci gençlik, bu ajanların provokasyonlarına karşı çok dikkatli olmak zorundadır.

Birinci Dünya Savaşı'ndan bu yana köylülerin alimleri dökererek işledikleri topraklara ağaların sahip çıkması, daima kanlı çatışmalara, olaylara yol açmış, köylünün karşısına ağalar adına daima asker çıkarılmıştır. Geçen hafta da Silivri'de aynı dram oynanmış, kendi toprağını isteyen köylünün karşısında 65. Tümen askerleri saf tutmuştur.

Birinci Dünya Savaşından beri sürüp gelen toprak kavgası

TOPRAK İSTEYEN KÖYLÜNÜN KARŞISINA ASKER ÇIKARTILDI

Silivri'nin 3302 nüfuslu Değirmen köylülerinin tüme yakın Esenceli çiftliğinin 5 bin dönüm lük kısmını işgal ettiler. Karşalarına öncelikle ağanın adamları çıktı. Kovup atıldılar. Ardından elli jandarmasıyla binbaşı Ulvi Tığlı geldi, onu da dinlemediler. Telgraflar kovaladı. Makamdan makama sinyal verildi. Ve 65. Tümen tam tekmil köylünün karşısına dikildi. Şimdi, karşılıklı bekleşir dururlar. Köylülerin ellerinde yabalar, dirgenler, çapalar, yüzlerinde kararlılık. Askerlerin ellerinde tabancalar, tüfekler, makinahlar yüzlerinde kararsızlık, tedirginlik. Bekleşir dururlar. Bekleşir dururlar...

Yöre köylüleri derler ki:

— Bir yanda oğul var asker, bir yanda baba var, toprağını ister.

Bu eski bir hikayenin uzantısıdır. Kökü ta Birinci Dünya Savaşı dönemine dayanan bir hikayenin uzantısıdır. Hem de Ege'de, Marmara'da, Trakya'da tüm Anadolu'da benzeri sık sık görülen sadece yöresel bazı farklılıklar taşıyan, temeli aynı bir **aldı - verdi** oyunudur.

Birinci Dünya Savaşı sonunda azınlık toprak sahiplerinden, çift çubuk sahiplerinden pek çoğu emperyalizmi kovan silahın kendilerine dönceğinden korkup Türkiye'yi terketmişlerdir. Kimileri eldeki satıp savaştırmış, kimileri satmadan öylece kaçıp gitmişler. Bu kaçıp gidenlerin toprakları kimi yerlerde köylünün kimi yerde devletin eline geçmiştir. Ama çoğunca sınıfsız kalan topraklara, ya satın alarak ya da fiilen işliyerek ağalar, tefeciler sahip çıkmıştır. Ardından gelsin ağanın, tefecinin bu elkoymasını meşrulaştırarak kanunlar! Gelsin zilliyet kanunları! Gelsin 617'ler!

1961 Anayasası'nın içinde yer alan topraksızdan yana, devletleştirilmeden yana, köylünün üretim araçlarını geliştirmeden yana hiçbir çaba harcamayanlar, üç - beş kuruş harcıyarak, üç - beş yalancı şahit kullanarak elde edilen tapularla **eküsal mülkiyet hakkının** savunucusu keşilmektedirler. Çoğunca bir toprak davasında bir yanda binlere varan köylüler, diğer yanda hakkı yenen (!) tekler, ağalar bulunmaktadır. Ağalar babalarından kalan yüz, üçyüz dönüm, on-

binlere ulaştırarak üzerine o-turmaktadır. Toprak işgalcileri; çoğunca, malın gerçek sahiplerinin, eskinin kirasını sormadan kendi toprağını geri alması olayıdır.

Oynanan oyunun zilliyet meselesine dayanan bir başka yönü de vardır. Bilindiği gibi, devlet toprağını aralıksız işleyenler, önce kullanma, sonra da tapulu olarak toprağın sahibi olma hakkını kazanmaktadır. Ağalar kendilerinin üç - yüz, beş-yüz (kiminde yirmi-otuz) dönümüne devletten binlerce dönüm katarak, aldığı kredilerle sahip olduğu araçlar ve tohumluk buğdaylarla, yarıcı - ortakçı köylüleri de kullanarak, topraklarını devamlı olarak çoğaltmaktadır. Devlet toprağını, devletin kredili araçlarını ve kredili tohumlarını köylülerin emeğiyle birleştirirler, egraf olmanın, ağa olmanın imtiyazını, topraklarına binler ve binlerce dönüm katarak kullanmaktadır.

Ege'de, Marmara'da, Trakya'da, tüm Anadolu'da ağa bir yanda, köylüler bir yanda meydana gelen toprak çatışmaları hep buna dayanmaktadır. Köylüler anladıkları oyuna karşı çıkmaktadır. Kendilerinin olan, hakları olan toprağı, ağa adına sürmekten, ekmekten, kendi adlarına sürüp ekmek istemektedirler. Bütün toprak işgalcileri,

toprağın cefasını çeken, elini nasırhan, belini bükün, yüzünü yakan, terini döken dostlarının toprağına sahip olma isteklerine dayanmaktadır. Egemen güçler hak isteyen köylüler karşısına her yerde parah şehitleri, kan dırılmış tapucuları, ağzı laf yapan egemenden yeni avukatları, asker üniforması giymiş topraksız köylüyü çıkarmaktadır.

Köylülerden yana olan gençler, aydınlar servet düşmanlığıyla, kışkırtıcılıkla, komünistlikle suçlanmaktadır.

Bu, benzerleri yurdun her köşesinde süren bir eski hikayedir.

Silivri'nin Değirmen köylülerinin hikayesi de, yıllardır süren bu gerçeğin bir yeni halkasıdır. Kökü uzun yıllara eski tarihlere dayanır. Ta Birinci Dünya Savaşı'na kadar uzanır ve bugüne varır.

Bir yanda 65. Tümen'in askerleri kararsız durur, bir yanda köylüler kararlılıklarıyla kendilerinin olan toprağı isterler. Toprağına sahip çıkan Agah Yılmaz Agah'ın toprağını bıraktığı üç oğluysa evlerinde oturur...

1931 yılında Rum egrafından Gospodin Andon Ağa memleketin ahvalını pek beğenmediği için 24 bin dönüm toprağını satışa çıkararak yeni kurulan Türkiye'yi terketmek ister. Bu na iki alıcı vardır. Biri Agah

Yılmaz Ağa, diğer Değirmen Köyü ahalisi. Toprakları ikiye bölüşürler yarımsını, 12 bin dönümünü Agah Ağa alır, 12 bin dönümünü köylüler.

Köy o yıllarda küçüktür. Ahalisi azdır. Kendi topraklarının 7 bin dönümünü sürer köylüler. Beş bin dönümünü mera olarak kullanır. Sonra yıllar yılları kovalar, yıllar yılları kovalar. 1936 yılı gelir çatar. Ağa merayı kullanmak için köy muhtarıyla anlaşır. Köy ahalisinden kimileri buna karşı çıkarlar. Ağa, adamları, devrin dayığı meşhur jandarmaları, sustururlar karşı çıkan köylüleri.

On - oniki yıl da böyle geçer. Marshal Planı'yla sağlanan krediler ağalara ulaşır. Yılmaz Ağa artık yeni makinasıyla ken-

di satınalıp işlettiği 12 bin dönüm topraktan başka köylünün 5 bin dönümünü de işleyebilir hale gelmiştir. Köylüler de, bu ara hem nüfusları artarak, hem de çok ucundan da olsa biraz kredi alarak gelişmişlerdir. Köylüler toprağı, ekmek isterler. Ağa toprağı işletmek istemez. Kavga dövüş üç - beş yılda böyle geçer. Köylüler bu arayırt çapında yaptıkları baskaldırma Halk Fırkası'nı devirip, Demirkıratı başa getirmişlerdir.

Eşeklerine binen köylüler 1952 yılında gelip toprakları işgal ederler. Ağa karşı durur. İş mahkeme kapısına kahr. Ağa, köylün hakkını üç-beş kuruşluk menfaate satan üç - beş köylüyü şahit yaptırır. Ağanın avukatı bir yandan, köylüler bir yandan yıllar boyu mahkemeye taşınır. Ağanın gheirdeki avukatı, usulüne uydurup mahkemeyi yüdürür. Köylüler yetiğemez kapının, nizamın yerine getirilmesine. Mahkeme son bulur. Ağa hakkı çıkmıştır! Köylüler kendilerine yardım eden bir iki kişiden öğrendikleriyle **«yargıtay»** derler, başvururlar. Son seneye içerisinde yargıtay da onaylar mahkeme kararını.

Bunun üzerine köylüler bildikleri yola başvururlar. **«Topraklar bizimdir»** deyip sürüp - ekmek isterler. Ağa adamlarını gönderip engellemek ister. Köylüler kovalar usakları. Sonra jandarma kumandanı ve elli jandarması gelip engellemek ister. Onlar da duramaz köylünün isticteğinin karşısında. Sonunda 65. tümenin askerleri gelip dikilir köylünün karşısına. Köylüler durur, bekdeşir. Asker durur, bekdeşir...

Hava gergindir. Günler, gelişmelere gebedir!

Ufacıklar

Kara bulut
Kara kara akar
Top top olur da yere
Yerde kara karıncalar yürür
Yükün yükün sıra sıra
Binlerce, milyonlarca
Gökte kara kartallar döner
Sürü sürü
Düz düz iner yere
Paçaları gerin öldürmeye
Öldürmeye sagdur
Ufacıkları
Yerde solucanlar işler toprağı
Büklüm büklüm sürüm sürüm
Uzayıp kısalan solucanlar
Gökte buğu var
Çiçeklerde çiğ olan buğu
Yücelerde duman olur
Daha öteerde bulutlar
Kara bulut kara kara
Top top akar yere
Yerde kara karıncalar yürür
Yol yol Upuzun
Solucanlar kaynaşır toprakta
Toprak sırlıslıklam

Bir top gün kızarır tepelerin üstünde
Albği buluta
Gökte buğu var
Çiçeklerde çiğ
Dağlarda kırağı olur
İşil işil
Yıldız yıldız donuk
Don keser
Kırağı öldürür vurgunda
Vurgun kara vurgun
Çiğ büyütür doğanları
Ak ak, döl döl büyütür
Umut umut büyütür
Sumsıcak
Yerde kara karıncalar yürür
Solucanlar debelenir toprakta
Ufacık, coook
En güçlü
Bin yaşar ufacıklar
Oysa dağınık, telef
Top top olup yürüdüler mi
Uçtan uca sarar evreni
Uçtan uca
Bir gibi tüm ufacıklar
Ufacıklar örülmeğe

ÇOBANOĞLU

Bir geçiş döneminde unutulunanlar:

Siyaset bir «Şey» değildir!

Ferruh Doğan

Mehmetcan KÖKSAL

B U sıralar, halen sonuçları tartışılan seçimler, bir çok gerçeği ortaya çıkardı: Ancak bu gerçeklerin yeterince belirtilebilmesi, bugüne kadar alışık olunmayan bir yönteme ihtiyaç gösteriyor. Türkiye'de toplumun sorunları incelenirken kullanılan yöntemler, çok az istisnaları dışında, hep idealist yönde geliştirilmiş bilimsel yöntemlerdir. Bunun hemen yanında, gerçek dışı diğer bir tutum da, hiçbir yönteme başvurulmamasıdır. Ne var ki, bunların her ikisi de, aynı yöndedir: İkiyiyle de hiçbir somut sonuç elde edilemez. Bunlardan hareketle, olaylara damgasını vuran nitelikler bulunamaz. Bunun için de, toplumsal ilişkiler karşısında, onlarla ilgisiz bir noktada kalınıp demagojinin kısır döngüsüne girilir.

Böyle bir durumda, şu geçen seçimler tartışılırken de, bu alışılagelen idealizmden kolay kolay kurtulunamayacağı, şimdiden bellidir. Gerçeklerin bulunamayacağı tartışmalar olacaktır, bunlar. Bir çok çevrenin ısrarla beklediği, AP'nin iktidarı kaybetmesi idi. Bu bekleyişin, Türk toplumunda «sürdürülmekte olan sömürü düzeninin karşısında olmak» gibi bir özellik tağıdığı ve buna «uygun bir tutum» yansıttığı açıkça bellidir. Ancak, iktidar değişikliği bekleyenlerin yanıtları, bu karşı bulunuşlarındaki nedenlerin, tpkisi ile, hattâ giderek sınıflara kadar yayılmış ve benimsenmiş bulunduğu konusunda bir saniye kapılmamalıdır. Bu tutumları ile bu kimseler, kendi muhalifliklerini de, gene siyasetlerinde olduğu gibi, bir «şey» olarak gören kimselerdir. Fakat unutmaktadırlar ki, ne muhaliflik ve ne de onun siyasette beliren yanı, bir «şey» değil, bir toplumsal ilişki ile aynı anlama gelen bir «oluşma»dır. Nitekim, bir muhalifliğin veya siyasetin bir sınıfa geçiştirilmesi ve geiştirilememesi de, gene böyle bir «oluşma»dır.

B OYLE bir oluşmanın önemi, her şeyden önce, onun bugüne kadar gözden kaçırılması ile ortaya çıkmıştır. Artık bunun üzerinde ısrarla durmak gerekir: Oluşmaları, katı ve değişmez duraklar olarak alışsak, bununla da yetinmeyerek bu durakları geleceklerin içinde birer sabit noktalar diye tesbit edersek, bugün ile yarın birbirine karıştırılmış oluruz. Oluşmalarda, vazgeçilmez sıralanışlar vardır. Bunu aceleye getirmeye, toplum koşul ve ilişkilerinden kopmaya gidilirse, tartışması ve gerçekleşmesi yapılamayan saplantılara düşülür. Bu kendi kendisini tekrarlayan saplantıların, siyasal hayatta en yakın rneği, burada incelediğimiz konu ile çok ilgili: AP'nin hemen yıkılıp gideceğini sanmak ve bunun da genel oy'un bu seçimlerde alacağı bir karşı tavırla olacağını ileri sürmek, bunlar gerçekleşmeyince de toplum üzerine ileri geri değerlendirmeler yapmak, işte bundan doğmaktadır.

Toplumun içindeki gelişme kanununu bulmak ve onun şu sıra için hangi verileri ile, nasıl bir görünümde ilişkiler ortaya çıkardığını grerek, ilerilere ona göre varsayımlar sıralamak zorundayız. Bu da, hemen önümüzdeki gerçekleri, oldukları gibi, o öz ve biçimde grmemize, az çok nereden gelerek böyle olduklarını bilmemize bağlıdır. Böyle maddeci ve tarihsel bir sıralanışla toplumdaki ilişkileri sıralanışlarında izleyebilirsek, şüphe yok ki, AP'nin niçin tekrar kazanması için yeterli oy kazandı: anılayabiliriz. AP, bu düzeni ayakta tutmak için daha henüz bitiremediği bir birliktir. Bütün yedeklerini tkemiş değildir. Bunun karşısında, muhalifleri bu yedeklerin her harcanışında bir tutamak daha kazanarak, onun oylanın üzerine ışgal etmiş değillerdir. AP'nin harcamakta devam ettiği yedeklerin, bizim açımızdan önemli, toplumdaki çoğunluk oyunun henüz bu yedekler ile tam ve kesin bir ellişkiye varamadığıdır. Bunun sonucunda da, sınıf sorunlarının, ancak bu aşaması ile bir gerçek olarak gözlenmesi, ilerilerin de buna bağlı bir dişle hesaplanması gerekir. Bu konuda, sınıfın bilinelemesi konusunda, muhalefetin tuttuğu çizgiden uzaklaşması ve her aşamanın somut bir karşı geliş siyasetine göre ayarlanması hemen akla gelen yollar-
dır. Birbirini ardından beliren her iktidar eylemi, n-

ce kendi düzeni açısından ve sonra de toplumdaki ilişkilerin arasındaki yeri ile izlemedike, bugün o işlemlerin sınıflar arasındaki yerini bulamamak kaçınılmaz sonuçların başında gelecek. (Yeter ki, böyle de gtrlmesin!)

K APİTALİZM ile ellişkisi bakımından, bugünkü toplum düzenini ortaya koymak istiyorsak, AP'nin tekrar iktidara gelmesini sağlayan olayların sınıfsal niteliğinden önce, bu toplumdaki ilişkilerin gerçek yanını bulup çıkarmalıyız. Öncelikle de, savaşın her biçimli siyasal olduğuna göre, devletin birbirine bağlı ilişkilerde tuttuğu yeri, onun toplumda gerçekleştirdiği siyasal düzeni ayrıntıları ile teşhis etmeliyiz. Doğruları bulup sıralamak, bilimlerin ve ideolojilerin bu kadar geliştiği bir dünyada o kadar g değil. Gerçekte güç olan, bu aşamada hangi doğruların hangi hastalıklara uyum sağladığıdır. Bunun da, gerçeklerin üzerine dayanacak ve onları bir yarara dönüştürecek açıklamaları yapan devrim kuramları bakımından hiçbir aykırılığı olmadığı ortadadır. Bu gerçektir ki, sıra sıra birikiş yığıldıka, bir yerde sınırları ile kalmayacak, sonunda oluşmanın da niteliğini değiştiren ve düzen de ancak o zaman değişebilecek ve bunu yapacak kuvvetler o zaman ortaya çıkacaktır. Bu, AP'nin çekip gitmesi bakımından da, şpheiş ancak o zaman olacaktır. Nitekim, şimdi olmamışsa, bunun için olmamıştır.

Bugün Türkiye'de iktidarılar için muhalifleri gerçekçi değerlendirmeler yaparlar veya yapamazlar, bu başka bir sorun. nemli olan onların neden yanlış değerlendirmeler yaptıkları. Bu da öncelikle, bir iktidarı değiştirmek için de olsa, onu tutmak için de olsa, ona kurulu düzende bir oy mekanizması ile toplum içinde yer ayıran kimselerin neyi setiklerinin bilinmesine bağlıdır. Gerçekte bir icra biçimini seçmektedir, toplum. Bu icra ile kendisine sağlananları ve sağlanacakları seçmektedir. Gene bu icra ile, toplum ilişkilerindeki gler bir ellişkiye, açık ve bilinci olarak düşene kadar da bu böyle olacaktır. Bunun bir başka görünümü de, devlet yönetimi ile demokrasinin arasındaki ellişkilerin her an ayakta, olması fakat görünürde olmamasıdır. Görünür olsa idi, toplum icraata demokrasinin ölçüleri ile bakar, devleti de onunla değerlendirirdi. Bu, ancak çok keskinleşen ihtimallerde ortaya çıkar ve iktidarılar değişir.

Bunun için, bugün AP karşısında düzen değişikliği isteyenlerin, bu değişikliğin nerelerde toplumdaki ellişkileri mleyici olacağını grmelerinden önce, ellişkilerin nerelerde bulunduğunu ve bunun karşısında yğunların paylaşabileceği alternatiflerin hazır olup olmadığını saptamaları gerekir. Bunun hazırlığı konusunda uyarılar, soyut ve donuk bir yaşamsızlığa sokulan kurallardan ileri gitmiş değildir. Bunlar ise, bir yerde birer «şey» niteliği alarak kalakalırlar. Oysa önemli olan, kurallar değil, o kuralları hazırlayan, ya da ona ilgisiz düşen ilişkilerdir.

A YRICA gunun üzerinde durmak gerekir ki: Siyaset de, bu manada bir «şey» değil, ilişkiler karşısında dinamik bir oluşmadır. Bunun grifi, toplumsal her olayda bulunan çok yanlıktan doğar. Fakat, şu da açık ki, bunun da bir kanunu vardır. Bu kanunda, bulunduğumuz koşulların nedenlemesi yapılmak imkanı vardır. Buna ters düşerek idealist varsayımlarda yitirilmeyi ne kendimize, ne de toplumlara ykleyemeyiz. Buna hakkımız yoktur.

AP'nin neden tekrar kazandığı, konusu bir oluşmanın içindedir. Bunu bulabildiğimizde, bu oluşmayı teğhis edebildiğimizde, bizim de yerimizi bulacak ve ona göre gerçek bir çizgiye ve yöne, bu düzenin tam karşısına geçmek olanaklarını bulabilmeye başlayacağız. Bu da, gerçekçi ve objektif bir tarihsel yöntemle, bulunduğumuz yerin nerede olduğundan sonra, nerede olacağımızı da belirler. Ve AP, iktidarı gerçek sağlep-
rine barakacak güne gelmiş olur.

HOLDİNG'LER SAVAŞI

BİR yandan «Halktan Halka» sloganıyla ortaya çıkmış HASTAŞ tipi holdinglerin öte yandan devletin imkanlarını elinde bulundurarak komprador kapitalizminin içine sürüklenmiş bulunan **ORDU YARDIMLAŞMA KURUMU** gibi holdinglerin tehlikeli rekabeti karşısında kalan Türkiye'nin bir numaralı kompradoru Vehbi Koç, geçen hafta yeni bir oyuna başvurarak piyasaya **KOÇ HOLDİNG A.Ş.** tahvilleri sürmüştür.

ANT'nin daha önceki sayılarında açıkladığımız gibi, bugün kanun zoruyla sermaye terakümü yaparak bir milyara yakın sermayesiyle subay holdingi şeklinde ortaya çıkan ve yabancı sermaye ile işbirliğine giden Ordu Yardımlaşma Kurumu, bir süreden beri Koç Holding kurmaylarını ciddi şekilde düşündürmeğe başlamıştır. Kanuna göre ilk kuruluşunda Ordu Yardımlaşma Kurumu'nun kurucuları arasında Vehbi Koç da yer almış ve henüz için acemisi olan subayları, kendisine rakip çıkamaması için, montaj sanayinden ziyade arsa spekülasyonlarına tevliğ etmiştir. Başlangıçta bu oyuna gelen subaylar, daha sonra montaj sanayinin ve yabancı sermaye ile işbirliğinin yüzde 100'ün üzerine rantablite sağladığını görünce Koç'un tavsiyelerini kulak arkasına atarak yabancı sermaye ile işbirliği yapmağa ve montaj sanayii kurmağa başlamışlardır. (Bak: ANT, sayı 136).

Öte yandan, Hastaş Holding de, kapitalizmin en yeni metodlarına başvurarak, «halka açık şirketler» paravanası altında küçük tasarruf sahiplerinin elinde avucunda bulunan bütün paralarını toplamaya ve ilan kligeleriyle satın aldığı basında muhayyeli yatırımlardan sözederak büyük bir sermaye terakümüne gitmeğe başlamıştır.

Bu meydan okumalar karşısında, kırk yılın Koç'u elbette sessiz duramazdı. Her şeyden önce, subay holding karşısında mali kudretini ispat etmek zorunluluğunu duymuştur. Ondan sonra da, Hastaş'ın «halka açık şirket» oyununu bozmak, kendi holdinginin de halka açık olduğunu dosta düşmana duyurmak ihtiyacını hissetmiştir.

İşte geçen hafta gazetelerde boy boy ilanlarla duyurulan «Koç Holding'in Halka Tahvil Satışı» kampanyasının arkasında başlıca bu iki faktör rol oynamaktadır.

Koç, bu kampanyayla gücünü ispatlamak imkanını bulmuştur. Zira dağıtılan broşürlerde ve gazetelerde yayınlanan ilanlarda duyurulduğuna göre, Koç Holding Anonim Şirketi'nin kendi kuruluşları ile dahil olduğu ortaklıklar da çalışan eleman sayısı 15.857, sermaye ve yedekakçaları 909 milyon lira, 1968'deki cirosu ise 2 milyar 308 milyon liradır. Ayrıca, 1969 yılı içinde cirounun yüzde 18 oranında arttığı bildirilmektedir. Yani bu yıl cirosu 3 milyara yaklaşmıştır. Koç Holding topluluğunun 1969'da ödediği Kurumlar Vergisi toplamı ise 52 milyon 437 bin lirayı bulmaktadır.

Devalüasyon söylentilerinin ayyuka çıktığı, altına bile güvenin kalmadığı bir sırada, bu kadar güçlü bir holdingin piyasaya sürdüğü bir sırada, bu kadar güçlü bir holdingin piyasaya sürdüğü tahviller elbette kapamın elinde kalacaktır. Nitekim böyle olmuş, 1000, 5000 ve 25.000 liralık kupürler halinde piyasaya sürülen 50.000.000 liralık Koç Holding Anonim Şirketi tahvilleri daha ilk günde tükenmiştir. Böylece Koç, holdingler arası savaşta güçlü bir kez daha ispatlamıştır.

Hastaş Holding'in «halka açık şir-

ketler» efsanesini yıkmak için de, Koç Holding, Türkiye'de ilk defa «hisse senedine çevrilebilir tahvil» uygulaması yapmaktadır. Yine yapılan açıklamalara göre, tahvil sahipleri, ellerindeki tahvil tutarının yüzde 20'si nisbetinde gıda, orman ürünleri ve elyafı imali konularında kurulması etüdü ve proje safhasında bulunan Koç Holding'in sinai teğebüslerinden hisse senedi satın almak hakkına sahip olacaklardır.

Bu «hisse senedine çevrilebilir tahvil» uygulamasının ardındaki hunzıra bir oyun da derhal göze çarpmaktadır. Evet, Koç Holding ilk defa halka hisse senedi satmağa kalkışmakta, fakat 50 milyon liralık tahvilin sadece yüzde 20'sine, yani 10 milyon liralık kısmına bu imkanı tanımaktadır. Böylece Koç Holding'te yada Koç Holding'in kuruluşları ile ortaklıklarında halkın çoğunluğu ele geçirmesi ustaca frenlenmektedir. Esasen anonim şirketlerin halka açık olması, kapitalizmin küçük tasarruf sahiplerini daha fazla soymak ve istisrar etmek için çevirdiği dolaplarıdır. Nitekim, Koç İmparatorluğunun son manevrasında da, toplam kapitalin sadece yüzde 1'i oranında bir açık hisse satışı söz konusudur. Bu devde kulak hisselerle Koç İmparatorluğunda küçük tasarruf sahiplerinin söz sahibi olabilmesi asla mümkün değildir. Kaldı ki, bir günde tükenen «hisse senedine çevrilebilir tahvil»ler de küçük tasarruf sahipleri tarafından değil, yine büyük para babaları tarafından satın alınmıştır.

Koç Holding'in nasıl bir ekonomik imparatorluk olduğunu ve 1 milyara yakın sermayenin tek başına hangi ailenin kontrol ve tasarrufunda bulunduğunu anlamak için, yine Koç Holding'in kaynaklarından yararlanarak bu kuruluşların sermayelerine ve yöneticilerine kısaca bir göz atmak kafi gelecektir. (Koç'un nasıl 1 numaralı komprador olduğu, ANT'nin 139 sayısında açıklanmıştır.).

Bütün Koç grubunun beyni durumunda bulunan Fındıklı, Meclisi Mebusan Caddesi 53 numaradaki Koç Holding A.Ş.'nin sermayesi, yedekleriyle birlikte 139.531.959 Lira'dır. Bu sermayenin yüzde 78,4'ü Koç ailesine, yüzde 11,6'sı Koç'un müdürlerine ve diğer personeline, yüzde 8'i Koç Vakfı'na, yüzde 2'si ise Koç Holding Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı'na aittir.

Holding'te Koç ailesi mutlak hakim olduğu gibi, sermayenin yüzde 11,6'sı da, Koç'un her dedigine «evet» diyecek müdürlerine ve şeflerine aittir.

Koç'un Kurmayı

Sırası gelmişken, bugün Koç Holding A.Ş.'nin idare meclisini ve yönetim kadrosunu da tanımak gerekir.

Koç Holding'in Başkanı Vehbi Koç'tur. Başkan Yardımcısı Hukki Alışbah'tır. İdare Meclisi üyeleri ise, Bernar Nahum, Ziya Bengü, Semahat Arsel, Rahmi Koç (oğlu), Servet Gönül, Suna Kırac (Kızı)'tır. Halkın Ticaret Bakanı olan Ahmet Dalli ise, Koç Holding A.Ş. İdare Meclisi denetçi üyesidir.

Koç Holding A.Ş.'nin genel koordinatörünü Hukki Alışbah yapmaktadır. Bernar Nahum, Rahmi Koç da genel koordinatörün yardımcıları durumunda bulunmaktadır.

İdare Meclisi Başkanı Vehbi Koç'un genel sekreterliğini ise, doğrudan doğruya kızı Suna Kırac yapmaktadır. Koç Holding'in Otomotiv Grubu Müdürü Can Kırac (Koç'un damadı), Mali İşler Müdürü İzak Eskinazi, yardım

cuları Aydın Akışka, Samim Şeren, Ali Eğler, Muhasebe Müdürü İbrahim Kazandağ, Sanayi Müdürü Bülent Büktaş, Sanayi Müdür Yardımcısı Tanju Köseoğlu, Yatırımlar Müdürü İbrahim Bükümmez, Personel Müdürü Filiz Ofluoğlu, Danışman İnal Avcı, İşçi Meseleleri Danışmanı Tugrul Kutadgobili ve Dış Münasebetler Müdürü Alaaddin Asma'dır.

Görüldüğü gibi Koç grubunun bey-ninde, Koç ailesinin mutlak hakimiyet ve kontrolü vardır.

Koç Şirketleri

Koç şirketleri deyince ilk akla gelen, hiç hüçhesiz Arçelik'tir. Ancak Arçelik'in asıl kurucusu Koç değildir. Yıllarca önce Lütfi Doruk tarafından Erel Çelik Esgya Fabrikası adıyla kurulmuştur. Fabrikanın istikballi parlak görününce, Koç derhal musallat olmuş ve ortak olmak istediğini bildirmiştir. Bu Koç'un iş dünyasında çok iyi bilinen taktiğidir. Herhangi bir müteşebbis yeni ve istikbal vaadeden bir teşebbüse girince, Koç derhal kendisine ortaklık teklif etmekte, kabul etmezse çeşitli yollardan baskılar yaparak, o konuda geniş ithalat yaptırıp yeni teşebbüsü öldürme noktasına sürükleyerek arzusuna nail olmaktadır. Nitekim Lütfi Doruk da Koç'un tekliflerine başlangıçta direnmiş, ne var ki sonunda küçük balık büyük balık tarafından yenilmekten kurtulamazmış. Erel Fabrikası'na ortak olan Vehbi Koç daha sonra teşebbüsün kontrolünü tamamen ele geçirerek 116.500.000 Lira sermayeli Arçelik A.Ş.'ni kurmuştur. Bu şirkette Koç hisselerinin yüzde 51'ini elinde tutmaktadır. Hisselerin yüzde 22,4'ü Teknosan Ticaret ve Sanayi A.Ş.'ne, yüzde 15'i Devlet Malzeme Ofisi'ne, sadece yüzde 11,6'sı da teşebbüsün ilk sahibi Lütfi Doruk'a aittir. Arçelik A.Ş.'nin idare meclisi başkanlığını da Vehbi Koç yap-makta, Lütfi Doruk da genel müdür mevkiinde bulunmaktadır. İdare meclisinin diğer üyeleri Cevat Karadeniz, Rahmi Koç, Bernar Sonman, Fahri İkkel'dir.

Oksijen gazı imalatı ve dağıtımını 1947'de kurulmuş bulunan Ansan Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'nin sermayesi 607 bin lira olup yüzde 90'ı Koç Holding'e, yüzde 10'u Koç ailesine aittir. İdare Meclisi Başkanı Vehbi Koç, İdare Meclisi üyeleri ise Rahmi Koç, Fuat Okurer, Rifat Kütükcüoğlu'dur.

Türk General Elektrik Endüstrisi A.Ş., 1965'te kurulmuş olup, Koç buradadır. Amerikan sermayesiyle işbirliği halindedir. 23.477.610 liralık sermayesinin yüzde 51'i General Electric Co. Inc.'e aittir. Koç'un hissesi yüzde 37, İ Bankası'nın hissesi yüzde 12'dir. Bununla beraber bu şirketin idare meclisi başkanı da, Amerikalıların güvenilir adamı Vehbi Koç'tur. İdare Meclisi üyeleri ise C. S. Diehl, Orhan Altan, Lütfi Doruk, P. G. Kuttner'dir.

Radyo, televizyon ve elektronik aletler yapmak üzere kurulan Bekotelek Sanayi A.Ş.'nin sermayesi 6.266.000 lira olup yüzde 34,8'i Koç Holding A.Ş.'ne, yüzde 39'u yine bir Koç kuruluşu olan Beko Ticaret A.Ş.'ne, yüzde 10'u Koç ailesine, yüzde 10'u Koç Holding Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı'na aittir. İdare Meclisi Başkanı Vehbi Koç olup, idare meclisi üyeleri Karabet Laustyan, Hukki Alışbah, Rahmi Koç, Basri Öztekin, Ragıp Ekşioğlu'dur.

Pamuklu teryilenli ve yünlül kumaş imal etmek üzere kurulan Bozkurt Men-

sucat Sanayii A.Ş.'nin sermayesi 51.892.000 lira olup yüzde 29,02'si Koç Holding'e, yüzde 25,80'i Sanayi Kalkınma Bankası'na, yüzde 4,29'u Koç ailesine, yüzde 6,84'ü diğer Koç şirketlerine, yüzde 34,05'i ise Koç dışındaki şirketlere aittir. Kontrolü tamamen Koç'un kontrolünde bulunan şirketin İdare Meclisi başkanı Vehbi Koç, idare meclisi üyeleri ise Fazıl Özgü, Yaşar Pensoy, İzzet Pensoy, Hikmet Verim, Fazıl Ayverdi'dir.

Skrup dolmakalem mürekkebi, karbon kağıdı, daktilo ve hesap makineleri seritleri, bilmum Pelikan mamulleri imal etmek üzere 1958'de kurulan Barosan Büro Sanayii A.Ş.'nin sermayesi 6.694.000 lira olup yüzde 51'i Koç Holding A.Ş.'ne, yüzde 29,82'i Koç ailesine, yüzde 19,18'i başkalarına aittir. Şirketin idare meclisi başkanı Vehbi Koç, üyeleri ise Rahmi Koç, Behçet Osman-agaoglu, Lütfi Alpakin'dir.

Tıbbi bantlar, elektrik izole bantları, selofan bantlar ve maskeleme bantları imal etmek üzere kurulan Cedeke Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 6.000.000 liralık sermayesinin yüzde 47,50'si Koç Holding A.Ş.'ne, yüzde 51'i Cederroth International S.A. şirketine, yüzde 1,5'u da başkalarına aittir. Koç burada da İsviçre sermayesiyle işbirliği yapmaktadır. Mutlak hisse kontrolünü elinde bulunduran İsviçre şirketi de, mutemed adam olarak Vehbi Koç'u idare meclisi başkanı yapmıştır. İdare Meclisi üyeleri Sture Cederroth, Nusret Arsel, Hakkı Karamete, Michael Russev, De-gan Edyükrat'tır.

Isı ve ses izolasyonunda kullanılan camyünüü imal etmek üzere 1965'te kurulan İzocam Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin sermayesi 9.000.000 lira olup yüzde 26'sı Koç Holding A.Ş.'ne, yüzde 25'i yine bir Koç kuruluşu olan Koçtaş A.Ş.'ne, yüzde 15'i Linzer Glasspinerei adındaki Avusturya firması, yüzde 10'u Sanayi Kalkınma Bankası, yüzde 10'u Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.'ne, yüzde 14'ü de başkalarına aittir. Bu şirketin başkanlığını Vehbi Koç'un oğlu Rahmi Koç yapmaktadır. İdare meclisinde de İsrail Menage, Bülent Büktaş, Rudolf Kleckner, Şahap Kocatopçu, Muhterem Kolan, Ferdi Vardarman bulunmaktadır.

KEK Kimya Endüstrisi Kombinasyonu, polyester elyaf imal etmek üzere 30.000.000 sermaye ile kuruluş halinde-dir. Fabrikada Alman Farewerke He-ehst ve Friedrich Uhd firmalarıyla işbirliği yapılmaktadır. Hisselerin yüzde 14'ü Koç Holding'e, yüzde 21'i yine Koç'a ait Bozkurt Mensucat Sanayi A.Ş.'ne, yüzde 22,5'u Mensucat Sanayi T.A.Ş.'ine, yüzde 22,5'u Akfil Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ne, yüzde 10'u Altinyıldırım Fabrikası A.Ş.'ne, yüzde 10'u Pensoy Mensucat Ticaret ve Sanayi A.Ş.'ne aittir. Bu şirketin başkanlığını da Vehbi Koç yapmaktadır. İdare meclisinde Hukki Alışbah, Refik Bezman, Fuat Bezman, O. Boyner, Ş. Edin, İ. Mermerci, M. Mermerci, Y. Pensoy, R. Pensoy yer almaktadır.

Siemens elektrik süpürgesi, su pompası, oto kalorifer ve havalandırma mak-torları, oto kaloriferi, kilometre tek-garj dinamosu ve marş motoru, en-fra-ruj armatürü imal etmek üzere 1960'da kurulan Simtel Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin 3.672.000 liralık sermayesinin yüzde 50'si Koç Holding'e, yüzde 50'si de Koç ailesine aittir. Başkan Vehbi Koç olup idare meclisi üyeleri Nusret Arsel, Semahat Arsel, Rahmi Koç, Ümit Özkan'dır.

Domates salçası ve suyu ile diğer sebz ve meyve konserveleri imal etmek

KOÇ'UN KURMAYI

a) Vehbi Koç, b) Hulki Alisbah, c) Bernar Nahum, d) Ziya Bengü, e) Semahat Arsel, f) Rahmi Koç, g) Sevgi Gönül, h) Suna Kırac, i) Ahmet Dalı (Ticaret Bakanlığı), j) Can Kırac, k) İzak Eskinazi, l) Aydın Ahıska, m) Samim Şeren, n) Ali Eğler, o) İbrahim Kazandag, p) Bülent Büktas, r) Tanju Köseoglu, s) İbrahim Bükülmez, t) Filiz Ofluoğlu, u) İnal Aver, v) Tugrul Kutadgobilik, y) Alaaddin Asna

üzere 1967'de kurulan Tat Konserveli-lik Sanayii T.A.Ş.'nin sermayesi 18.000.000 lira olup yüzde 49'u Koç Holding'e, yüzde 17'si Vehbi Koç'a, yüzde 25'i Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'ne, yüzde 4'ü Şeker Sigorta'ya, yüzde 5'i Migros'a aittir. Başkan Vehbi Koç, idare meclisi üyeleri Tanju M. Köseoglu, İhsan Molbay, Visalettin Vardar'dır.

Döküm radyatör, kazan, bütan ve havagazı fırınları, kömür sobası, bütangazı sobası, gofbenler, otomotiv endüstrisi için döküm ve sac parçalar yapmak üzere 1955'te kurulan Türk Demir Döküm Fabrikaları A.Ş.'nin sermayesi 69.710.000 lira olup yüzde 32,17'si Koç Holding'e, yüzde 15,53'ü Vehbi Koç'a, yüzde 17,59'u Sanayi Kalkınma Bankası'na, yüzde 20'si Fazıl Taylan'a, yüzde 14,71'i başkalarına aittir. Başkan Vehbi Koç, idare meclisi üyeleri Ziya Bengü, Adnan Berkay, Bahaeddin Kayahoglu, Fazıl Taylan, Burhan Günergun'dur.

Termoplastik izoleli kablo ve iletkenler imal etmek üzere 1964'te Alman sermayesiyle işbirliği yaparak kurulan Türk Siemens Kablo ve Elektrik Sanayii A.Ş.'nin sermayesi 25.200.000 liradır. Yüzde 51'i Siemens A.G. adındaki Alman firmasına, yüzde 12'si Koç Holding A.Ş.'ne, yüzde 12,7'si Vehbi Koç'a yüzde 22'si Sanayi Kalkınma Bankası'na, yüzde 10,3'ü Finska K.A.B. adındaki yabancı şirkete, yüzde 2'si de başkalarına aittir. Alman sermayesi de şirketin başına güvenilir adam olarak Vehbi Koç'u getirmiştir. İdare meclisi üyeleri ise Nusret Arsel, Günther Fessel, Edwin Hardt, Bahaeddin Kayahoglu, Adolf Kroll, Hans Materna, Ilmari Relander, K. Sabrautzky'dir.

Yılda 400 milyon kutu kibrit yapmak üzere 195'te kurulan Türksay Endüstri ve Ticaret A.Ş.'nin 11 milyon lira sermayesi olup yüzde 26'sı Koç Holding'e, yüzde 10'u Koç ailesine yüzde 36'sı Bedrettin Tümay'a, yüzde 28'i de diğerlerine aittir. Bedrettin Tümay'ın başkanlık yaptığı idare meclisinde Vehbi Koç, Adnan Berkay, Fazıl Zobu, Özcan Atay yer almaktadır.

Bufler mobylette ve amortisörler imal etmek üzere 1966'da kurulan Bel-desan Motorlu Vasıtalar Sanayii A.Ş.'inde de Koç, İngiliz ve Fransız firmalarıyla lisans anlaşması yapmıştır. 6.000.000 liralık sermayenin yüzde 15'i Koç Holding'e, yüzde 73'ü yine Koç kuruluşları olan Standard Belde A.Ş. ve Motor Ticaret A.Ş.'ne aittir. Başkan

Vehbi Koç, idare meclisi üyeleri Can Kırac (damat), Berti Kamhi, Rahmi Koç (mahdum), Bernar Nahum, Ural Belgin'dir.

Anadol otomobilleri, kamyon, minibus, küçük otobüsler yapmak üzere 1959'da kurulan Otosan Otomobil Sanayii A.Ş.'nin sermayesi 60.257.000 lira olup yüzde 36'sı Koç Holding'in, yüzde 27'si Koç ailesinin, yüzde 37'si de müdür, yönetici ve bayilerindir. Başkan Vehbi Koç, idare meclisi üyeleri Hulki Alisbah, Cengiz Balkan, Can Kırac, Rahmi Koç, Bernar Nahum ve Ahmet Binbir'dir.

FIAT çekici kamyon ve yarı treylerleri, Büsing otobüs ve otobüs şailleri yapmak üzere 1966'da kurulan Oto-Yol Sanayii A.Ş.'nin sermayesi 25.200.000 lira olup yüzde 36,5'i Koç Holding A.Ş.'nin, yüzde 27'si Akbank T.A.Ş.'nin, yüzde 24'ü Fiat bayiliğinin, yüzde 12,5'i de başkalarına aittir. Başkan Vehbi Koç, idare meclisi üyeleri Bernar Nahum, Hulki Alisbah, Ekrem Elginkan, Rahmi Koç, İhsan Soyak, İnan Kırac'tır.

1971 başlarında FIAT otomobilleri yapmak üzere Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş. 30.000.000 lira başlangıç sermayesiyle kurulmuştur. Sermaye 6. nümündeki yıl sonunda 180.000.000 liraya çıkartılacaktır. Koç burada da İtalyan sermayesiyle işbirliği halindedir. Hisselerin yüzde 41,5'ü International Holding Fiat Sp. A.'ya, yüzde 22,5'ü Koç Holding A.Ş.'ne, yüzde 25'i Makina ve Kimya Endüstrisi'ne, yüzde 10,5'ü İş Bankası'na, yüzde 0,5'i de Koç'un adamı Bernar Nahum'a aittir. İtalyan sermayesi de bu şirketin başına mutemed adam olarak Koç'u getirmiştir. İdare meclisi üyeleri ise Luigi d'Agliano, Bernar Nahum, Turhan Onur, Amadeo Peyron, Cezare Rolando, Prof. Sabri Ülgenalp, Luigi Umberto Vineo, Ayetullah Üsküdarlı ve Giuseppe Guarnero'dur.

Koç ayrıca, mamullerinin pazarlanması için de birçok aracı şirketler kurduğunu olup bunların da sermaye kontrolünü ve yönetimini elinde tutmaktadır.

Ticaret Şirketleri

1.836.000 lira sermayeli Akyak Ticaret A.Ş.'nin yüzde 88'i Koç Holding'e, yüzde 12'si Koç ailesine aittir, başkanı Vehbi Koç'tur.

30.237.000 lira sermayeli Aygaz A.Ş.'nin yüzde 31,25'i Koç Holding'in,

Vehbi Koç'tur. Mobil Oil ve Liquid Petroleum Gas Development Co. ile işbirliği halindedir.

27.708.000 lira sermayeli Beke Ticaret'te yüzde 81 Koç Holding'in, yüzde 9 Koç ailesinin, başkan Vehbi Koç'tur.

1.093.000 lira sermayeli Büro Malzemeleri A.Ş.'nin yüzde 95'i Koç Holding'in, yüzde 5'i Koç ailesinin, başkan Vehbi Koç'tur.

2.345.000 lira sermayeli Bürokur Ticaret A.Ş.'nin yüzde 86'sı Koç Holding'in, yüzde 14'ü Koç ailesinin, Başkan Vehbi Koç'tur. Karısı Sadberk Koç, oğlu Rahmi Koç da idare meclisi üyeleridir.

3.962.000 lira sermayeli Koc'uğuş A.Ş.'nin yüzde 55'i Koç Holding'in, yüzde 36'si Koç ailesinin'dir, başkan Vehbi Koç'tur.

3.000.000 sermayeli Koç Ticaret A.Ş.'nin yüzde 98'i Koç Holding'in, yüzde 2'si Koç ailesinin, Başkan Vehbi Koç'tur.

11.410.000 sermayeli Koçtaş Ticaret A.Ş.'nin yüzde 67,5'ü Koç Holding A.Ş.'nin, yüzde 10'u Koç ailesinin, yüzde 22,5'ü müdürlerindir. Başkan Vehbi Koç'tur.

500.000 lira sermayeli Teknik İzolasyon A.Ş.'nin hisselerinin yüzde 45'i Koçtaş'ındır.

7.000.000 sermayeli Merkez Ticaret A.Ş.'nin yüzde 85 hissesi Koç Holding'indir. Başkanı Vehbi Koç'tur.

5.241.000 lira sermayeli Porsuk Ticaret A.Ş.'nin yüzde 83'ü Koç Holding'in, yüzde 17'si Koç ailesinin, Başkanı Vehbi Koç'tur.

41.537.000 lira sermayeli Egemak A.Ş.'nin yüzde 60,83'ü Koç Holding'in, yüzde 11,67'si Koç ailesi'nindir, başkan Vehbi Koç'tur.

4.000.000 sermayeli İstanbul Oto A.Ş.'nin yüzde 31'i Koç Holding'in, yüzde 20'si Koç Ticaret A.Ş.'nin, yüzde 16,5'ü Koç ailesinin'dir.

17.585.000 lira sermayeli Motor Ticaret A.Ş.'nin yüzde 48,33'ü Koç Holding'in, yüzde 27,67'si Koç ailesinin, Başkan Vehbi Koç'tur.

7.291.000 lira sermayeli Ormak A.Ş.'nin yüzde 58,5'ü Koç Holding'in, yüzde 7,5'ü Koç ailesinin'dir.

13.381.000 lira sermayeli Otokoç A.Ş.'nin yüzde 43'ü Koç Holding'in, yüzde 25,17'si Koç ailesinin, başkanı Vehbi Koç'tur.

15.026.000 lira sermayeli Royal Las-tikleri Tevzii A.Ş.'nin yüzde 12'si Koç

Holding'in, yüzde 8,8'i Koç ailesinin, yüzde 60'ı da diğer Koç şirketlerindedir. Başkan Vehbi Koç'tur.

19.621.000 lira sermayeli Standard Belde Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin yüzde 15'i Koç Holding'in, yüzde 36,6'sı Koç ailesinin, Başkanı Vehbi Koç'tur.

3.000.000 sermayeli Tormak A.Ş.'nin yüzde 55,75'i Koç Holding A.Ş.'nin, yüzde 5,5'ü Koç ailesinin'dir.

10.952.000 lira sermayeli Gaz Aletleri A.Ş.'nin yüzde 12,4'ü Koç Holding'in, yüzde 21,5'i Vehbi Koç'tur. Mobil Oil ve L.P.G.S.A. yabancı sermayesiyle ortaktır.

Koç'un ayrıca Tam Sigorta A.Ş., Tam Hayat Sigorta A.Ş., Türk Ziraat ve Traktör Makinaları A.Ş., Bursa Gaz Satış A.Ş., Mobil Gaz Mobil Petrol Gazları A.Ş., Bursan Demir Export A.Ş., Fer Ticaret Ltd. Şirketi, General Elektrik T.A.O., Haliç Antrepoculuk Ltd. Şirketi, Servis Turistik A.Ş., Simko Ticaret ve Sanayi A.Ş., Turistik İşletmeler A.Ş. (Divan Oteli) Uniroyal Endüstri T.A.O.'inde de sermaye iştirakleri mevcuttur ve bunlarda da Vehbi Koç söz sahibidir.

İşte Vehbi Koç Grubu, daha doğrusu Koç imperatorluğu budur. Yabancı sermaye ile de ortaklıklar kurarak sanayi ve ticaretin her dahna el atmıştır. «Halka açık şirket olmasa» teğebbü-sü ise, sadece halkta beliren husumeti ve rakip holdinglerin «halktan halkas» sloganıyla sağlamaya çalıştıkları prestiji yoketme yolunda bir manevradır.

Ama yukarıda çizilen tablo karşısında bir numaralı komprador Koç'un imperatorluğunun halka açık değil, sadece ve sadece yabancı sermayeye açık olduğu anlaşılmaktadır.

Bugün Türkiye'de bir holdingler savaşı başlamıştır. Şimdilik Koç bu savaşta en büyük kuvvet olarak görünmektedir. Ancak Subay Holding'in devlet imkanlarının da desteğiyle Koç'un karşısına daha büyük bir kuvvet olarak dikileceği ve başka holdinglerin de bu savaşa katılacağı günler uzak değildir.

Ne var ki, bu holdingler savaşı, sonunda kapitalizmin tabiatı gereği, bir temerküzle, subay holding'in de, halktan halk holdinglerin de katılacağı bir uzlaşmayla sonuçlanacaktır.

Türkiye'de devrimci stratejiyi hâlâ feodal kalıplarına hesabına göre çizmeye çalışanların da bu tablodan öğrenecekleri çok şeyler olmak lazımdır.

Mustafa Kemal Sosyalist

II

Bundan önceki bölümde, Atatürk'ün devletçi. Hk anlayışı daha çok kendi sözleriyle açıklanma- ya çalışıldı. Başka kişiler yada kuruluşlar tara- fından devletçiliğin nasıl kavrandığının özetlen- mesi, Atatürk'ün devletçilik anlayışının niteliğini daha iyi bir şekilde değerlendirmemizi kolaylaştı- racaktır.

Sosyalist nitelikte bir hükümetin devletleştir- me eylemlerine girmesini zorlayan en önemli et- kenlerden birisi, sınıfların doğmuş ve aralarında- ki yaygın ayrılmaların ve eşitsizliklerin çok be- lirlemiş ve çelişkilerin ortaya çıkmış olmasıdır. Türkiye'nin savaş sonrası günlerinde sınıflar ara- sı temel ayrılık ve çatışmaların iyi belirlenmemiş olduğunu düşünebiliriz. Bu koşullarda, Atatürk'ün istediği nitelikte milletçe toptan kalkınma ile he- le bu kalkınmadan en fazla emeğini kullananların ve «gerçek efendi» köylülerin yararlanacağı düşü- nülürse. «sosyal adalet» ve «emeğe göre gelir al- ma» gibi kuralların ışığında gelir bölüşümü akla gelebilir. Ancak ne yazık ki, Atatürk'ün ölümün- den sonra gelen hükümetler Atatürk'ün tanımla- dığı nitelikte bir kalkınmayı gerçekleştirmemişler, sınıfsal farklılaşmanın ve gelir dağılımındaki eşit- sizliğin ortaya çıkmasına ve çalışan sınıfların ser- maye tarafından sömürülmesine karşı bir şey yapmamışlar, tersine bu sömürüyü yaratmak ve desteklemekte çaba göstermişlerdir. Böylece hem Atatürk'ün bu düşüncelerine karşı davranmışlar, hem de olumsuz eylemlerinde büyük bir haksızlık- la Atatürk'ü bayrak yapma yoluna gitmişler- dir.

O devrelerde sınıfların iyi belirlenmediğini A- tatürk, 7 şubat 1923 tarihinde Balıkesirde yaptığı konuşmasında açıklamaktaydı:

«Başka memleketlerde fırkalar mutlaka iktisadi maksatlar üzerine kurulmuş ve kurulmaktadır. Çünkü o memleketlerde muhtelif sınıflar var- dır. Bir sınıfın menfaatini muhafaza için teşek- küll eden siyasi bir fırkaya mukabil diğer bir sınıfın menfaatini muhafaza maksadıyla bir fır- ka teşekkül eder. Bu çok tabiidir. Güya bizim memleketimizde de ayrı ayrı sınıflar varmış gibi kurulan fırkalar yüzünden sahibolduğumuz neti- celer maldur. Halbuki halk fırkası dediğimiz zaman, bunun içine bir kısım değil, bütün millet dahildir... Çeşitli meslek erbabı birbirinin men- faatine yardımcı olduğundan, onları sınıflara ayırmak inkamı yoktur ve heyeti umumiyesi halk- tan ibarettir.» (16)

Bugünkü toplumsal ve sınıfsal yapıyı sür- dürmek isteyen tutucu çevrelerin, aynı konuda A- tatürk'ten ne kadar ayrıldıklarını görmek için günlük politika tartışmalarına ve çevremizdeki yaşama bir bakış yetecektir.

Atatürk'ün, «millet çocuklarından bir kısmının» menfaatinin sağlanması taraftarı olmadığını 16 Oc- cak 1923 tarihinde söylediklerinden çıkartabiliriz:

«İsmi fırka olan halk teşekkülünden maksat, millet çocuklarından bir kısmının, ahali sınıfla- rından bazılarının, diğer vatan çocuklarıyla sı- nıfların zararına, menfaatini sağlamak değildir. Belki birbirinden ayrı ve haric olmayıp, halk na- mı altında bulunan umumî milleti müşterek ve birleşmiş bir surette, müşterek ve umumî olan gerçek refahı sağlamak için faaliyete geçirmek lazımdır.» (17)

O zamanki CHP devletçiliğinin sosyalizme ben- zemediği, Atatürk'ün kendi sözleriyle belirtilmeye çalışılmıştı. Başka düşünceler ve yazarlar da, aynı şe- kilde bu benzerliği ortaya koymaktadırlar. Bu konuda Ş. S. Aydemir şunları yazmaktadır:

«CHP devletçiliğini sosyalizme benzeten CHP önderleri gerçi olmuştur... Fakat CHP devletçili- ğini sosyalizm olarak almak bizi tarihi ve nazari bakımından hatalı bir neticeye götürebilir. ...Sos- yalizm, hattâ batıdaki ıslahatçı manasında bile, milli hasılatların dağılışı bakımından bütün top- lum müesseselerine damgasını vuran bir sistem, sosyal bir nizamdır. Halbuki CHP devletçiliği, bizzat CHP içinden gelen bazı yakıştırmalara rağmen hiçbir zaman bu genişliği ve niteliği ol- mamıştır.» (18)

CHP'nin siyasal tutumunu saptamak için yapı- lan tartışmalarda, partili aydınlar arasında o za- manlar bile büyük görüş ayrılıkları bulunmaktaydı. CHP Umumi Katibi Recep Bey, 8.5.1935'deki nut- kunda devletçilik görüşünü şöyle açıklamaktaydı.

«Haklarda hürriyetin sınırı, devlet varlığının sınırı içinde alıyoruz. Tek'lerin ve hususî toplu- lukların faaliyetini, genel menfaatlere aykırı ol- mamak üzere bağlıyoruz... Liberal devletten, U- lusal devlete geçiyoruz. Türkiye'de her ekonomik teşebbüs ulusal bütünlüğün ahengine uygun ola- caktır.» (19)

Devletçilik konusunda parti içindeki görüş ayrı- lığına başka bir örnek olarak Adliye Vekili Ma- hut Esat Bey'in görüşleri verilebilir:

«Devletçilik, devlet sosyalistliğidir. Bu kabul edil- di. Artık iktisadi teşebbüsleri devlet ele alacak- tır. Bu prensip nihayet partinin esaslarından biri olarak kabul edildi. Bu politikanın diğer bir öne- mi de, fertlerin fertler tarafından sömürülme- sinin önüne geçecek olan bütün tedbirlerle mü- cehez olmasıdır. Devletin ekonomik faaliyetler- de şiddetli kontrol yetisi, istismarı tepeleyen en keskin silahtır.» (20)

Mahmut Esat Bey'in konuşmasında, herkesin kabul ettiğini söylediği bu görüşlerin uygulama ala- mına sokulmadığını kesinlikle bilmekteyiz. Uygula- nan yarı devletçiliğin bir düzen değişikliği getirme- yip, yalnızca bozuk düzene küçük katkılarda buluna- bileceğine güvenmekle, yararlı olmak yerine, tersine zararlı olabileceği, bugünkü Türkiye'nin ekonomik durumuna bakılarak kolayca anlaşılabilir.

Türkiye'de eskiden beri devletçiliğin iyi tanımla- nılamaması, Atatürk'ten sonraki yöneticilerin istismarlarını kolaylaştırmıştır. Böylece devletçil- lik gittikçe bozulurken, bugünkü «devlet kapitalizmi» çekimini almış ve çıkar çevrelerinin hizmetinde olan, yoksul halkın zararına işleyen, olumsuz bir duruma gelebilmiştir.

Atatürk'ün devletçilik anlayışını ve Türkiye'nin toplumsal yapısını değerlendiren Sovyet düşünürleri de Atatürk'ün bir sosyalist olmadığını belirtmekte- dirler:

«Lenin, Türkiye'de olup bitenleri çok iyi bili- yordu. Mustafa Kemal Paşa tabii ki sosyalist değildir, diyordu Lenin. Ama görüldüğü ki, iyi bir teşkilatçı. Kabiliyetli bir lider. Milli burju- va ihtilalini idare ediyor.» (21)

Atatürk, sınıfsız bir ulus olduğumuzu belirt- miştir. Lenin ise bu konuda şöyle düşünmekteydi:

«Türkiye bir köylü, bir küçük burjuva ülkesidir. Sanayi çok azdır.» (22)

Sovyet diplomatı Aralov'un eleştirmeleri, Ata- türk'ün devletçilik anlayışının bütününe genelleş- tirilebilecek niteliktedir:

«17 Şubat 1923 İzmir iktisat kongresi, Anadolu burjuvazisinin çıkarlarını yansıtmaktaydı. Köylü

ve işçi konusunda sadece vaatlerle ve «köylü e- fendimizdir» gibi sözlerle yetinildi. Kongrede, halk yığınlarının maddî durumlarının iyileştiril- mesi yönünden hiç bir somut karar alınmadı.» (23)

Atatürk'ün dışişleri bakanı Tevfik Rüştü A- ras'ın söyledikleri, o devirlerdeki düşünce çatışma- sını iyi bir şekilde göstermektedir:

«CHP kurulurken sosyalist ilkeleri programa ge- çirmeye çalıştık. Herkesin sayı ve kabiliyeti nis- betinde müstefit olması prensibini koyduk. E- mek ve kabiliyete göre gelir, sosyalizmin en ilkel prensibidir. Ama Hasan Saka gibi liberaller kar- şımıza çıktı. Atatürk, görüşmeleri uzlaştırmaya gitti. Prensip, programda aynen kaldı, fakat su- landırıldı. Sosyal emniyet ise programda yoktur. Sonradan koyacaktık.» (24)

9.7.1961 tarihinde kabul edilen T.C. Anayasası- na, devletleştirme ile ilgili maddeler gözden geçiril-irse, bunların Atatürk'ün görüşlerine uygunluğu ve benzerliği görülecektir:

«Madde 36: Herkes, mülkiyet ve miras hakkına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıy- la, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kul- lanılması toplumu yararına aykırı olamaz.»

«Madde 37: Devlet, toprağın verimliliği olarak iş- letilmesini gerçekleştirmek ve topraksız olan ve- ya yeteri kadar toprağı bulunmayan çiftçiye top- rak sağlamak amaçlarıyla gereken tedbirleri alır. Kanun bu amaçlarla değişik tarım bölgeleri- ne ve çeşitlerine göre toprağın genişliğini gös- terebilir. Devlet, çiftçinin işletme araçlarına sa- hibolmasını kolaylaştırır.»

«Madde 38: Devlet ve kamu tüzel kişileri, ka- mu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek kar- şılıklarını peşin ödemek şartıyla özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, tamamını veya bir kısmı- nı kamulaştırmaya veya bunlar üzerinde idari irtifaklar kurmaya yetkilidir.»

«Madde 39: Kamu hizmeti taşıyan özel teşebbüs- ler, kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılığı kanunda gösterildiği şekilde ödenmek şartıyla devletleştirilebilir.»

Hem Atatürkçü, hem de anayasaya saygılı ol- duklarını savunan politikacılar, Atatürkçülüğe ve anayasaya karşı olan tutumlarını sürdürerek, top- rak reformuna ve yüzeyel de olsa devletleştirme eylemlerine karşı olabilmektedirler. Sömürülen sı- nıflar, yönetimi kendi ellerine almadıkça, anayasaya da konulmuş bile olsa, kendi yararına, fakat sö- mürülen sınıfın zararına olacak girişimlerin çalışma- yacağını anlamadılar.

CHP içinde, önderliğini daha çok Bülent Ece- vit'in yaptığı «ortanın solu» akımının devletçilik anlayışı, çıkar çevrelerince kötüye kullanılarak «komünistlik» olarak suçlanmasına rağmen, Ata- türk'ün devletçilik anlayışına uygun bir yorum şe- kilinde ortaya çıkmıştır:

«Ortanın solundakiler devletçidirler. Devletçilik

**ANT Abonelerine
Büyük Tasarruf**

ANT DERGİSİ, abonelerine büyük bir tasarruf imkanı sağlamaktadır. Piyasada 125 Kuruş'a aldığınız derginizi, abone olduğunuz takdirde 86 Kuruş'a okumanız mümkündür. Zira ANT'nin yüzde 32 indirimli abone tarifesi şöyledir: Yıllık 44 Lira, 6 aylık 22 Lira, 3 aylık 11 Lira...

ANTA abone olanlar, ayrıca, ANT YAYINLARI'nın bütün kitaplarını yüzde 20 indirimle satın almak imkânına sahiptirler. Her iki indirimden de yararlanabilmek için abo- ne bedelini ve kitaplarınızın indirimli bedellerini posta havalesiyle ANT DERGİSİ - P.K. 934 - SİRKEÇİ - İSTANBUL adresine göndermeniz kâfidir. Havale ka- ğadının arkasına abone süresi ve istediğiniz kitapların isimleri ile adresinizi açık olarak yazınız.

ANT YAYINLARI'nın abonelerimiz için indirimli fiyatları şöyledir: İnce Memed (birinci cilt) 12, İnce Memed (ikinci cilt) 12, Osmanlı Toplum Yapısı 3, Hilafet ve Ümmet- çilik 10, Geri Bıraktığımız Türkiye 4, Milli Kurtuluş Cep- hesi 4, Düzenin Yabancılaşması 5, Anarşizm 6, Roman Gibi 12, Siyah İktidar 6, Yaşamım 4, Nazım Hikmet'in Polemikleri 6, Sabahattin Ali Dosyası 6, Gerilla Nedir 4, Savaş Anıları 8, Üç Anadolu Efsanesi 8, Ortadirek 12, Ölmeyen 12, Yer Demir Gök Bakır 12, Çizgi Dünya 4, Türkiye'de İlerici Akımlar 12, Dinle Yankee 8, Mavi Göz- lü Dev 8, Zapata 4 Lira'dır.

18 Kasım 1969 • Sayfa 11

"Yaşasın Birlik, Savaş"

KENDİSİNİ YAKAN DEVRİMCİ SADIK
— Çekoslovakya yaygaracıları için susuyor —

«Ölüm bile olsa ucunda
Yalnız kalsam da
Bir başıma
Gene varım döğüste
En önde
Gelsin
İlk kurşun beni sersinyere
Bu düzenin yıkımına bin can değers»

Geçtiğimiz hafta içerisinde İran'ın kurtuluşu yolunda mücadele eden genç kardeşimiz, İran Talebe Derneği Başkanı Sadık Hüsrevşahi, ailesine ve kendisine yapılan baskılara dayanamıyarak kendisini yakarak intihar etti.

1942 yılında dünyaya gelen bu devrimci can, 18 yaşında bir gençken Şah rejimine karşı direnmeye başladı. 1960 yılında Şah rejimine karşı yürütülen büyük öğrenci - öğretmen boy-

kot hareketlerine katılan Tahran'ın Darülfünun ve Emir Kebir liselerinin önderlerinden biri de Sadık'tı.

Ve o günden bu yana ülkesinde ve ülkesi dışında öğrenim yaptığı Almanya ve Türkiye'de Şah diktatörlüğüne karşı devamlı bir mücadeleyi sürdürdü. Bu davranışı Şah rejiminin ve emperyalizmin bekeçliğini yapma görevini taşıyan Savak'ın devamlı baskılarına hedef olması sonucunu doğurdu.

Sadık'ın devrimci kardeşleriyle yürüttüğü her tutarlı baskıdır, çevresindeki terör halkasını günden güne durmamacağına attırdı. Savak genç devrimci Hüsrevşahi'nin İstanbul'da yaptığı hareketlerin hesabını bir yandan kendisine sorarken, diğer yandan da İran'daki ailesine sormaya başladı. Aydın görüşlü bir dinadami olan babası

sık sık Savak tarafından soruya çekildi. Oğlunun okuması için göndermekte olduğu küçük yardımın kesilmesi yolunda durmamasına baskı yapıldı. Bu küçük mali yardım kesildi.

Beş yıldan beri ülkesine sokulması yasaklandı. Savak'ın ajanları peşine taktırıp durmadan öldürmekten söz ettiler. Öldürdükleri genç İran'lı üniversite öğrencileri örnek olarak gösterildi. Bu baskılar karşısında bilenen genç durmadan gerçekleri açıklamaya devam etti.

Son dönemde baskılar daha da arttı. Bütün İran'lı genç devrimci kardeşleri ve Sadık, Savak'ın devamlı kontrolü altında yıldırmak istendi. Sadık bir noktada sürdüremediği kavgasına kendisini yakarak son verirken bile emperyalizme karşı direnişini sürdürmekteydi. Yanarken ve hastanede komaya girene kadar hep aynı cümleleri tekrar-

ŞAHIN «BEYAZ İHTİLAL» FİYASKOSU VE SAVAK

GEÇEN hafta içerisinde kendisini yakarak intihar eden genç İran'lı devrimci Sadık Hüsrevşahi'nin ölümü bize geri bırakılmış komşumuzun durumunu bir kere daha gözden geçirmek gereğini duyurmaktadır.

İran toplumsal özellikleri açısından geri bırakılmış, dışa bağlı kapitalizmin gerçekleştiği görüldüğü uydurma sanayi-leşme denemeleri içerisinde bozalayan bir sömürülen ülke karakteri göstermektedir. Ülke ekonomisi tarım üzerine kurulmuş olup, toplumda pre - kapitalist ve yarı - feodal unsurlarla emperyalizmin kontrolü altındaki sermaye çevreleri etken olmaktadır.

Şahın son zamanlarda gerçekleştirdiği «Beyaz Devrim» (1) yüzeysel bir toprak reformunu sağlamasına rağmen, temel değişiklikleri ortadan kaldırmış hiçbir özellik taşımamaktadır. Bu reform ayrıca ülkenin en lüce köşelerine kadar emperyalizmin girmesini sağlayan bir niteliğe büründürülerek sömürülmekte olan İran'ı daha çok sömürülen hale getirmiştir. Buna bağlı olarak halkın köklü kültürü de emperyalistler tarafından yok edilmeğe çalışılmaktadır.

Bu göstermelik reformun yapısının böyle olmasının en belirgin kanıtlarından biri de, resmi istatistiklerin bile açıklamak zorunda oldukları bir gerçekle ortada çıkmaktadır. Bu açıklamaya göre İran'daki 65 bin köyden sadece 8 bin'inde toprak dağıtılmıştır. Ve buda göstermektedir ki, amaç feodal kalıntıları

rın köklü bir biçimde ortadan kaldırılması yerine, sömürü ağıının geliştirilmesidir. Dağıtılan toprakların, yıllık gelirleri çok düşük olan, hatta 300 liraya kadar düşen alanlarda para karşılığı yapılması da bu savımızı doğrulayan bir diğer gerçektir.

Ayrıca görünüşte köylünün ağı baskısından kurtulması da bir şey ifade etmemektedir. Çünkü köyde ağanın baskısından kurtulmuş görünen köylüler, dışa bağlı sermayenin işbirlikçiliğini de yapan ağalara tekrar teslim edilmektedirler. Toprak sahibi olan köylüler banka kredileri vasıtasıyla, hayat damarları sermayedarlara bağlı yaşamaktadırlar. Emperyalizm ise ülkede bu çirkin yapının kurulmasını sağlarken, hem zengin petrol kaynaklarına el koymakta, hem de İran'ı açık bir pazar olarak kullanmaktadır.

İran petrollerinin yüzde 40'ının Amerikan, yüzde 40'ının İngiliz, yüzde 14'ünün Hollanda, yüzde 6'sının Fransız petrol şirketlerinin kontrolü altında bulunması acı bir gerçektir. Bu emperyalist kontrol yalnız 1965, 1966 yıllarında 6.5 milyar dolar kâr sağlamıştır. Bu kâr sağla-

mırken bir yandan da 28.000 petrol işçisi işlerinden atılmışlardır. Oysa petrol şirketleri geçen yılki kârlarından bir milyar dolarını Şaha vererek yağmalarına onunda ortak etmişlerdir.

Bu etkinlik doğal olarak üst yapı kurumlarında da varolmaktadır. Eğitim adına utanmadan Şah'ın adına yazılmış «Beyaz Kitap» okutulmaktadır. Şah'ın durmadan propagandasını yaptığı eğitim sorunu da hiçbir şekilde çözülememiştir. Yarı resmi Kayhan Gazetesi'nin 1 - Ağustos - 1968 tarihli sayısında verilen bilgiye göre İran liselerinde 5000 öğretmen eksikliği vardır ve halkın yüzde 75'i okuma yazma bilmemektedir.

Halkın geniş kitlelerini meydana getiren işçi ve köylülerin çocukları hiçbir şekilde okuma imkânı elde edememekte, küçük burjuva kökenli gençlerse bin bir elekten geçirilerek üniversiteye sokulmamağa çalışılmaktadır. 27 milyon nüfuslu İran'da, üniversitelerde okuyanların sayısı sadece 27 bindir. Ve rejime karşı üniversite öğrencilerinin devrimci mücadeleleri emperyalistler ve onların işbirlikçileri tarafından sınırlandırmak için her çareye başvurulmaktadır. Devrimci üniversite öğrencileri öldürülmekte, hapsedilmekte, askere götürülerek safdışı bırakılmaya çalışılmaktadır. Öğrenci sayısındaki artışın engellenmesi için sürekli uğraş sarfedilmektedir. Nüfus artışının yüzde 3 okulu ülkede, öğrenci artış yüzde 4'den yukarı çıkartılmaktadır. Emperyalizmin şart-

İRAN'IN TAÇLI MÜSTERİDİ ŞAH
— Kan ve ölüm üzerine kurulan saltanat —

landırılmış teknisyenlerinin yetiştirilmesi, eğitim sisteminin temeli haline getirilmektedir.

Bu çirkin yapının sürmesi için emperyalizm ve işbirlikçileri bütün devrimci ve millîci sınıflar karşısında karşı devrimci bir örgütlenmeyi sağlamışlardır. 200 bin kişilik İran ordusu ve bir anlamda CIA'nın kolu durumunda hareket eden SAVAK (İran gizli polis teşkilatı) bu karşı örgütlenmenin merkezleri olarak kullanılmaya çalışılmaktadır. İran ordusu ülke bütçesinin yüzde 44'üne sahiptir. SAVAK'ın bütçesi ise, açıklanmamasıyla birlikte, bir sınırsızlık taşımakta ve emperyalist çevrelerden yardım görmektedir. 1963 yılında CIA vasıtasıyla petrol kaynaklarının kontrolünü millî güçlere kaptırmamak için yapılan darbeden sonra benzeri gelişimleri önlemek için 1956 yılında kurulan Savak'ın 6 bin ajanı

vardır. Bu teşkilat sadece Almanya'daki öğrencileri baskı ve kontrol altında tutmak için yılda 6 milyon dolar harcamaktadır.

Şah diktatörlüğünün zindanları devrimci ve vatansever halk liderleri ve aydınlarla doludur. İran'da basın Şah'ın kontrolü altında rejimin propaganda aracı durumuna getirilmiştir. Dış basında İran rejimini yansıtan haberler çıkmaması için büyük paralar harcanmaktadır. Dış ülkelerde okumakta olan İran'lı öğrenciler, İran Talebe Konfederasyonu (CSI) vasıtasıyla bu çemberi kırarak ülkelerinin gerçeklerini, Şah rejiminin yüzünü ortaya koymaktadırlar. Avrupa, Amerika ve Asya'daki İran'lı öğrenci örgütleri, emperyalizmin sömürsü altında olan ulusların kurtarılması için çalışmaktadır. Mahkemelerce yargılanmakta olan İran devrimcileri.

ve Zafer!,,

İladi: «Benim katilim Şah'tır.,
«Yaşasın devrimci kavgamızı
sürdürenler», «Yaşasın Vietnam,
kahrolsun Emperyalizm».

Sadık'ın bu zamansız ölümü
karşısında devrimci kavga arka-
daşları daha bilennmiş olarak
mücadelelerine devam edecek-
lerini tekrarladılar. Bildiriler ve
afişler yayımlanarak uzun süre-
dir dillerinden düşmeyen slogan-
larını tekrarladılar:

«Kesilsin Savak ajanlarının
pençesi üzerimizden.»

«Eitsin ailelerimizin üstündeki
baskılar.»

«Kahrolsun emperyalizm ve
onun İran'daki temsilcisi Şah.»

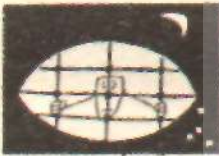
«Yaşasın kurtuluş savaşı ve-
ren bütün halklar.»

«Yaşasın devrimci mücadele-
miz, BİRLİK, SAVAŞ, ZAFER»

İranlı
Sadık
Hüsrevşahi,
kendini
bildi bileli
emperyalizme
ve Şah'ın
terörüne
karşı
savaşan bir
devrimciydi.

ni savunmak için CSI tarafın-
dan bir «Savunma komitesi» ku-
ruluştur. Birçok ünlü düşün-
rün katıldığı bu komite geçen
yıl içerisinde yargılanan 21 dev-
rimcinin mahkemesini dünya
kamuoyuna açıklamıştır. Komite
tarafından İran'a gönderilen
İtalyan avukatı Lucio Kavalieri
ve Demokratik Hukukçular Der-
neği Başkanı William Wilson
görüşlerini dünya kamuoyuna
açıklarlarken, İran'da devrimci-
lerin mahkeme karşısına çıkma-
dan mahkum edildiklerini be-
lirtmişlerdir.

Bu arada Uluslararası hu-
kuk örgütünün geniş çaba har-
camalarına rağmen dokuz ay-
dan beri tutuklu bulunan 21
İran'ının duruşmaları akrabala-
rından bile gizli olarak ya-
pılmıştır. Devrimci sanıklar as-
keri savcı tarafından silah ta-
şımak, silahlı ayaklanma hazırlamak,
komünist fikirlere sahip
bulunmakla suçlanılmışlardır.
Bütün bu suçlamalara karşılık
mahkemeye getirilen tek delil
sanık Behsad Rad'a ait bir av
tüfeğidir. Behsad Rad, bir süre
önce Tarhan Üniversitesindeki
asistanlık görevini bırakmış
kuzey İran'da bir köyde tarım-
cılık yapmakta olan bir genç-
tir. Bu olayla ilgili olarak yar-
gılananların çoğu Behsad Rad'ı
çeşitli zamanlarda köyünde zi-
yaret eden arkadaşlarıdır.

Bu duruşma sonunda Tarhan
askeri mahkemesi sanıklardan
eski fizik asistanı Behsad Rad'ı

4 yıla, doktor Hüçeng Dama-
n'i 5 yıla, lise matematik öğ-
retmeni olan Hadi Nurbegh bir
yıla, mühendis Herevian iki
yıla, öğrenci Kerameti bir yıla
mahkum olmuşlardır.

Behsad Rad için mahkemede
ileri sürülüp cezalanmasına se-
bep olan sav, kendi mesleği dı-
şında bir iş uğraş edilmemesi ve
ulaşımı zor olan bir köye yer-
leşmesi olmuştur.

Behsad Rad'ın duruşması sı-
rasında SAVAK tarafından de-
vamlı işkenceye tabii tutulan
kardeşi Behruz Rad ise işkence-
lere dayanamıyarak suurunu
kaybetmiştir.

Ayrıca CSI üyelerinden İreç
Semü'de İran sınırında vatani-
na girmek isterken sebepsiz ola-
rak tutuklanmıştır.

Bu olaylar son yıllarda Tar-
han Askeri mahkemesinin gün-
lük konuları haline almıştır. O-
layların köklü dini lider Ayetül-
lah Telagani'nin yüz yurtse-
verle birlikte tutuklanması ve
Kürd köylerinin bombalanması
ile başlatılan teröre dayanmak-
tadır.

İran'da son yıl içerisinde ge-
lişmekte olan olaylar ve Şah'ın
dış politikadaki tutumu bu açı-
dan büyük önem taşımaktadır.
Son yıl içerisinde İran'ın batısın-
da üç yıldır sürmekte olan sil-
ahlı çatışmaların tutarlı bir
halk kurtuluş hareketine dönü-
şmekte olması, Şah'ın dış politi-
kada siyonizmi destekleme ba-
hasına Irak'la yarattığı suni
gerginliği açıklayıcı bir durum-
dur. Şah'ın bu davranışının al-
tında yatan gerçek, yaratılan bu
görüntüsel durumdan yararlanarak
batı bölgesine, iç ve dış
çevrelerden baskı olmadan, as-
ker sevk etme isteğine dayan-
maktadır. Bu şekilde batı böl-
gesindeki silahlı başkaldırma

hareketleri ordu tarafından
kanlı da olsa bastırılmağa çalış-
ılacaktır.

Bu planın uygulanmasında yi-
ne en büyük rolü Savak oyna-
maktadır. Bu gerçeği açıklama
yolunda çaba harcayan İran'lı
devrimcilerden ülke içerisindeki-
leri hapsedirmektedir. Ülke dı-
şında bunu yayma yolunda çaba
harcayan devrimcilerin İran'daki
ailelerine şiddetli baskılar ya-
pılmakta, çoğu öğrenci olan dev-
rimcilerse devamlı baskı altın-
da tutulmağa çalışılmaktadır.

CSI tarafından bütün dünyada
bu konunun ortaya serilmesi i-
çin «Savak'ı tanıyalım haftası»
düzenlenmiştir. «75 Karlsruhe,
postfach 1953, Almanya» adre-
sinde çalışmakta olan konfede-
rasyona bu konuda yardımcı
olmak isteyen bütün devrimciler
katılmaktadır. İran'lı genç dev-

rimciler diğer kampanyalarında
yardım gördükleri Türkiye'li
devrimcilerin de bu kampanya-
ya katılmasını arzulamaktadırlar.

Sadık Hüsrevşahi, ülkesindeki
karşı devrimci teröre karşı yıl-
larca savaşmıştır. Savak'ın ve
İran karşı devrimci hareketi-

nin baskılarını arttırmasına da-
yanamayan Hüsrevşahi'nin öldü-
mü, bir anlamda bir devrimcinin
yülgünbği gibi gözükmekteyse
de, aslında bunu İran'daki faşiz-
me karşı Vietnam budist rahip-
lerinin intiharı kadar kutsal bir
protesto hareketi saymak ge-
rekir.

Baas'çılara ithaf olunur!

Türkiye'de son zamanlarda «devrimci-
lik» görüntüsü altında Baasçılık yapanlar
seslerini yükseltirlerken, Baasçıların ikti-
darda bulunduğu Irak'tan gelen haberler,
Irak kuvvetlerinin Kürd halkına karşı in-
sanlıkla bağdaşmayacak zulmünü ortaya
koymaktadır.

Bunların en somut örneklerinden biri
bir mağarada mahsur kalan 67 Kürd'ün,
genç ihtiyar, çoluk çocuk, kadın erkek de-
meden canlı canlı ateşe verilmeleri ve ya-
kılarak öldürülmeleridir.

Bu insanlık dışı trajedi Musul Eyale-
ti'nin Shaykhan bölgesinde, El Hazer Neh-
ri üzerindeki Dakan Köyü'nde, 19.8.1969
tarihinde oynamıştır.

16.8.1969 tarihinde Irak hükümet kuv-
vetleri ve onbin paralı asker, bu bölgede
Kürdlerle karşı üç cepeden saldırıya geç-
miştir. Harekati doğrudan doğruya Başba-
kan Yardımcısı ve İçişleri Bakanı Sadun
Ghaldan, Kara Kuvvetleri Komutanı Sa-
lah Mehdi Ammash, Dördüncü Tümen Ko-

mutanı Said Hamu, Shaykhan bölgesi Ko-
mutanı Abdülcabbar El Asadi yönetmiş-
lerdir.

19.8.1969 günü Dakan Köyü bu kuv-
vetler tarafından ele geçirilmiş, bunun ü-
zerine köyün halkı civardaki bir mağaraya
sığınmışlardır. Subaylar ve paralı asker-
ler köyü ateşe verdikten sonra, çalı çırpı
ve odun toplayıp mağaranın ağzına yığ-
mışlar, üzerine gaz dökerek ateşe vermiş-
lerdir. Biraz sonra içeriden çığlık ve fer-
yatlar yükselmeğe başlamış, kurtulmak i-
çin dışarı fırlayanlar olmuştur. Ancak ma-
ğaranın ağzında mevzilenen Irak askerleri
çıkanları kurşun yağmuruna tutarak kat-
letmişlerdir. İçeride kalanlar da diri diri
yanarak ölmüşlerdir. Bu katliamdan sadece
60 yaşındaki Guli Mustafa adındaki kadın,
90 yaşındaki Salim Mahmud adındaki er-
kek ve 5 yaşındaki Hasan Mahmud adı-
daki çocuk ağır yaralılarla kurtulabilmiş-
lerdir.

Yanık çocuğun ibret verici resmi
Türk Baasçılarına ithaf olunur.

MALAPARTE'NİN ŞAHESERİ

KAPUTT

İkinci Dünya Savaşı Sovyetler ve Avrupa bölgesinde bizzat
yaşayan ünlü İtalyan yazarı Malaparte'nin bu büyük roma-
nını tam olarak sunuyoruz. Unutamıyacağınız bir eser. 464
sayfa, iplik dikiş, lüks kapak 15 lira

TOPLUM YAYINEVİ, Ulus - ANKARA

Ant Der: 672

ant yayınları sunar

PENTAGONİZM

JUAN BOSCH

(Eski Dominik Cumhurbaşkanı)

Bugün bütün dünyayı tehdit eden Amerikan emperyalizmi- nin 1 numaralı vurucu kuvveti, hiç şüphesiz, Amerikan silahlı kuvvetlerinin genel karargahı olan Pentagon'dur. Bugün Amerika'ya ve Amerika'nın etki alanı içindeki ülkelere hükmeden kuvvet artık Beyaz Saray değil, «asker - sanayici kompleks»nin beyni olan Pentagon'dur. Pentagon'un asker- i iktidar mekanizmasının içyüzünü en iyi bilenlerden biri ise, muhakkak ki, Dominik'in meşru cumhurbaşkanı iken 1963 yılında Amerikan uşakları tarafından silah zoruyla iktidardan uzaklaştırılan ve ülkesi Amerikan kuvvetleri ta- rafından işgal edilen Juan Bosch'tur. Emperyalizm konu- sunda marksist - leninist analizleri de aşmak iddiasındaki Juan Bosch'un bazı değerlendirmelerini ihtiyatla karşıla- makla beraber, Pentagon'un içyüzünü öğrenmek bakımın- dan «Pentagonizm» kitabının çok yararlı olacağına inan- yoruz. Lüks krome beş renkli ofset kapak içinde 136 sayfa, 5 Lira'dır.

Ant'ın Öteki Kitapları

- GERİ BIRAKTIRILMIŞ TÜRKİYE, Dr. Sedat Özkoç 5 Lira.
 - HILAFET VE ÜMMETÇİLİK SORUNU, Mehmet Emin Bozarslan, 12,5 Lira
 - OSMANLI TOPLUM YAPISI, Dr. Muzaffer Sencer, 10 Lira
 - ZAPATA, Robert P. Millon, 5 Lira
 - MAVİ GÖZLÜ DEV (Nazım Hikmet ve sanatı) Zekeriya Sertel, 10 Lira.
 - DİNLE YANKEE, Wright Mills, 10 Lira
 - TÜRKİYE'DE İLERİCİ AKIMLAR Yıldız Sertel, 15 Lira
 - ÇİZGİLİ DÜNYA Ferruh Doğan, 5 Lira
 - İNCE MEMED I (9. Baskı) Yaşar Kemal 15 Lira.
 - İNCE MEMED II (2. Baskı) 15 Lira
 - MİLLİ KURTULUŞ CEPHESİ Douglas Bravo, 5 Lira
 - DÜZENİN YABANCILAŞMASI İdris Küçükömer, 7,5 Lira
 - ANARŞİZM Duclos . Cohn Bendit 7,5 Lira
 - ROMAN GİBİ Sabiha Sertel, 15 Lira
 - SİYAH İKTİDAR Stokely Carmichael 7,5 Lira
 - YAŞANTIM Yevtuşenko, 5 Lira
 - NAZİM HİKMETİN POLEMİKLERİ Kemal Süker, 7,5 Lira.
 - SABAHATTİN ALİ DOSYASI Kemal Süker, 7,5 Lira
 - GERİLLA NEDİR Alberto Bayo, 5 Lira
 - SAVAŞ ANILARI (2. Baskı) Che Guevara, 10 Lira
 - UÇ ANADOLU EFSA NESİ Yaşar Kemal, 10 Lira
 - ORTADİREK Yaşar Kemal, 15 Lira
 - YER DEMİR GÖK BAKIR (3. Baskı), Yaşar Kemal, 15 Lira
 - ÖLMEZ OTU (2. Baskı) Yaşar Kemal, 15 Lira
 - MARKSİZMİN TEMEL KİTABI (Toplatıldı) Emile Burns, 5 Lira
 - GERİLLA GÜNLÜĞÜ (Toplatıldı) Che Guevara 10 Lira
- Genel Dağıtım: ANT YAYINLARI P.K. 701 — İstanbul
İstanbul Dağıtımı: GE-DA
Ankara Dağıtımı: Aydın Kitabevi
Ege Dağıtımı: DATİC

ÜÇ KURUŞ EKMEK PARASININ ÇİLESİ KAVGASI
— Ekmeği arslanın ağzında olanlardır bunlar —

Büyük kentin sahipsiz insanları: Seyyar satıcılar!

Ahmet KEMAL

«Efendi,» dedi Giresun'lu Sa-
tilmiş «Bunlar ikibuçuk, bunlar
beş...»

«Alıcı değilim» dedim. Başını
kaldırdı:

«Ee'eel!»

«Nasıl, geçinebiliyor musun?»

«Nerden begim! Giresun'ın
dağ köylerindenim. Yedi çocuk
var. Üç dönüm fındık, iki davar
bir de kocakarı, yani çocukların
anası. Tavuk da vardı, ya şimdi
kaç tane oldu bilmiyorum. İki
yıl oluyor ben ayrılmış. Ev dar
geldi, bi göz daha ekleyim de-
dim, çıktım köylü. Hep bir ara-
da olmuyor. Büyük oğlam nişan-
ladık. Dört bin lira başlık parası,
üç dönüm fındıktan çıkmıyor.
Makas alıp makas satıyorum.
Küçüklerden elli, büyüklerden
yetmişbeş - yüz kurşun alıyor.
Başlık, harçlık, ekmeğin parası
zor bizim için beg.. Bir de bele-
diye ceremesi...»

Camlı tablanın üstüne çeşitli
çakmak dizmişti Malatya'lı Ga-
fur. Aygaz, ıpragaz, havagazı
çakmakları... Biraz da taş. Yir-
mi beş tane bir liradan. Uzun
boyu, ak bıyıklı Gafur. Yüz
çizgileri derin. Gülmeyi cezae-
vinde unutmuş. Sınır yüzünden-
miş kavgaları. Öldürmüş!

«On dört sene oldu, köyüne
gidemedim. Vururlar, diye gide-
medim. Anadolu'yu bilirsin beg.
Sen istemese bile kanı kanla
yurlar. Kaçtım senin anlayaca-
ğın. Fabrika kapılarını dolaştım.
Adamı vurdum, diye işe almadı-
lar. Zeytinburnu'nda yatıyordum.
Çakmak alırdı, çakmak satardım.
Kırk beş yaşındayım, daha ev-
lenemedim. Kanlı olması zor l-
miş. Ama nidersin. Yaşamak l-
cin de öldürmek gerekiyor...»

Çatal, kaşık ve emaye mutfak
takımı satan mağazacılar, il-
moncuyu kovalıyorlardı. Bir e-
linde sepet, diğer elinde sandık
tekleliyordu. Ayağından çıkan
yırtık ayakkabısının, kalabalı-
ğın içinde kendinden uzaklaştı-
ğını bile ayırt edemiyordu. Ken-
dini durmadan iten mağaza tez-
gahtarına yalvarıyordu:

«Şuracıkta durayım agabey,
bi ekmeğin parası çıkaracağımı!
Korkmayım, han hamam yatı-
cak değilim. Kazandığımla bi
boğazımı... Hem sen de benim
gibisin, fıkarasın. Akşama gün-
deliğini alıp gideceksin. El için,
el ekmeğiyle oynama... He aga-
bey, şuracıkta duruvereyim...»

Yanına yaklaştığında sandı-
ğın üstüne sepeti zorla koydu.
Topu topu altmış, yetmiş tane
vardı.

«Üç tane bir lira begim,»
dedi. «Sulu, Alanya'nın...»

«Alıcı değilim, şöyle bir bak-
tum.»

«Bunun tamamı kazanç olsa
ne olacak begim! Otuz - kırk il-
ra sermayenin hepsi kazanç ol-
sa ne olacak! Az önce Yeni Ca-
mi'nin önünden zabıta kovaladı.
Kaçarken çoğunu döktü. Ama gene
kurtuldum ellerinden. Sorma gitsin,
kötü işler. Hele bizimkisi...»

«Nerelisin?»

«Konyalı'yım. Geçen güz gel-
dim. Taria yok tapan yok biz-
de. Bir dertli avrat var bir de
oğlan. Oğlam çoban verdim yıl-
lığı bin liraya. Ben de üç beş
kurşun peydahlamaya geldim.
Ama iş hanı? Okuma yok, yaz-

Yayın organları hakkında bilgi sağlanır . Eskiiz ve program hazırlanır
Objektif tavsiyelerde bulunulur . Tespit edilen programlar titizlikle
yürütülür.

Cağaloğlu, Türkocaşı Cad. no. 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01, İstanbul

Sanatı öğretenler bunlar ise...

Osman S. AROLAT

Seyyar satıcıların hiçbir sosyal garantileri yoktur... Belediye zabıtası bir yandan, aç kalmış tehlikesi bir yandan... Elbette düzene karşı çıkacaklardır!

ma yok! Fabrikaya giremedim. Hemşehrilerim var, çoğu Aksaray'da sebze - meyve satar. Arabaları var kimisinin. Benim de vardı... Geçenlerde üzüm satıyordum. Zabıta geldi. Kaçayım derken arabayı yuvarladım. Hani Aksaray'da yeni açılan geçit var ya, oraya düşürdüm. Üzümler döküldü, araba kırıldı. Yağmur da yağıyordu. İler tarafım kalmadı. Telef oldum. Benim canım burnunda, bir de zabıta gelmiş tepeme dikilmiş. Kilo taşı aldım avcumun içine. Teraziyi istedi, vermedim. Şu haline bak, dedim. Yapma, dedi. Kararımı gösterdim, aç! dedim. İş mi yok, dedi. Yok! dedim. Teraziyi istedi, kilo taşı gösterdim. Kilo taşı avcumun içinde. Sıkıyorum ha bire. Fabrikada çalış, dedi. Diplomam yok, dedim. Okusaydın, dedi. Şöyle bir baktım yüzüne. Gençcecik! Kilo taşı sıkıktan avcum acıdı. Vurmaya kıyamadım. Çok genç begim. Okuyamadım, dedim. Bizim köyümüzde okul yok, de-

dim... Teraziyi istedi. Arabanın sağ tekeri kırılmıştı. Üzümler çukura çukura kayıyordu. Benim içim kan ağlıyor, o terazi, diyor... Verdim. Topunuz kahrolun, dedim verdim. On gün oldu, daha alamadım. Araba onarımında. Elimde para yok. Param olsa kurtaracağım. Limon satıyım şimdi. Üç - beş biriktirip de kurtaracağım. Yeni Cami'nin önünden kaçtım.

«Bu mağazacılar ne istiyor-yor?»

«Hiç! İtoğla it koymuyor! Neymiş, camılarını kapayormuşum, dükkânına gelen müşteriyi engelliyormuşum. Sanki babasının malı bu sokak. O da benim gibi elin kulu. El kapısında olmayla köpek mi oluruz camı. El için öz ısıdır mı? Isırıyorlar. Surucukda durayım dedim. Bir ekmek parası...»

Dişlerini daha bir hınca gıcır dattı. Ayağındaki ayakkabının çıktığını ayırt edemedi daha. İçini dökmenin hazıyla daha bir güçlü bağırdı:

«Çaya, çorbaya limon! Üç tane bir liraas! Yetişen alı-yor!» Sonra bana döndü:

«Şu var ya, sakalı uzamış muzcu? O da hemşehrim. Kon-yalı, hem yakın köylüm benim. İstersen yanına bir git.»

Kalabalık gittikçe artıyor. Gürültüler birbirini kovalıyor, birbirinden üstün. Kimse ekmek, demiyor ya, herkes ekmek pa-rası için bağıyor. Tahtakale burası. İstanbul'un, İstanbul'dan öte Türkiye'nin belli - başlı nok-talarından biri. İmalatçılar, it-halatçılar, ihracatçılar, kaçakçı-lar... Bir yanda da ekmeğini li-monla, bir salıkım muzla kazan-maya uğraşanlar... Zorlukların en büyüğü bu ekmek parasında, yoksulların başında. Kavga, di-reng, kavga! Hep savaş! Ekmek parasına, boğaz tokluğuna! İy-letmecilerle, belediye zabıtasıyla, yoklukla, açlıkla karışan bir kavga. Bu kavga alıp yürürken belediye de zabıtasına tabanca vermeyi düşünüyor. Düşünüyor değil, verecek. Memur çabasına güç katmak için verecek. Simit-ciler, ihracatçılar, ayakkabıcı-lar, turgucular, sular, tüm seyyar satıcılar mükünsüz kal-sın, diye verecekmiş. Bir topan ekmeği korumak için direnen, direndikçe sıkıştırılan, kilo ta-şıyla karşı koymak zorunda ka-

Devlet Güzel Sanatlar Akademisi öğ-retim üyeleri ve yardımcıları eserlerini 1-15 Kasım tarihleri arasında açık bulu-nan bir sergide ortaya koydular. 44 öğ-retim üyesinin ismini taşıyan, fakat bunlar-dan on kadarının eserinin bulunmadığı ser-gi, plastik sanatlar dalındaki çıkmazın tab-lo-su olması bakımından ilginç bir nitelik taşımaktadır.

Bu ilginç nitelik, eski Sanayi Nefise Mektebi'nin içerisine kapanıp, bir anlam-da fildişi kuledi sürdürülmeye çalışılan çalışmaların bir sergide bir araya gelme-sidir. Şimdi bu sergi içerisinde yer alanla-rın sanatlarını hangi temelsiz temellere dayadıklarını ortaya koyup, sergide sun-dukları eserlerini bu bütünde yerine oturt-maya çalışalım.

Bunlar ana ayrımlarıyla iki grup içe-risinde yer alırlar. Bir kesimi batıdır. Diğerleri ise ulustur.

Batıcular sanatlarını aktarma, izleme ve taklit üzerine kurmaktadır. Bu ne-denden halk anlamaz ve anlamasına da ge-rek yoktur. «Sanat evrenseldir, sanatçı di-lediğini yapmakta özgürdür, sanat batı merkezlerinde yapılır,» filan derken batıyı taklit etmekle, batıdaki gelişimleri en kı-sa sürelerde taklit etmekle sanatın olabi-leceğine inanırlar. (Doğal olarak bunlar batıya gidip gelerek taklit sanatlarını ge-liştirmişlerdir.)

Batıcuların bir diğer kesimi ise batı-nın bütün kurumlarının Türkiye'de olma-sını dilerler. Bunun olmamasının halkı ge-rici kıldığını, eğitim sorunları ve idari ye-tersizlikleri sonucu olarak buna varıldığını savunurlar. Onun için batının sanatı-nı yüceltmişine inandıkları kurumlarının Türkiye'de kurulmasını isterler. İzleyicisi oldukları batı sanatının halkı kabul etti-rilmesi için (zorla da olsa) çalışmak ge-rektiğine inanırlar. Bazı yasal değişikliklerle Sanat Eserleri Kanununun uygulanıp bina cephelelerine resim yapabilmeleriyle bu işin olabileceğini savunurlar.

İkinci ana grup ülkede plastik sanat-ların yetersizliğini bir anlamda kabul eden ulustur. Bunlar çözümü doğru olarak ulusallıkta görmektedirler. Yalnız ulustu-luklarını sosyo - ekonomik temelli görüş-lerle tutarlı bir şeyler yapmaya dönük a-raştırmalara dayandırmazlar. Eskiyi taklit, eskiden aktarma ve batı hayranlığının kar-gı tezi olarak eski hayranlığıyla ortaya çıkarlar. (Bizde de eskiden ne medeniyet-ler, ne eserler yaratılmıştı, görüşünü ince-lemesiz sunarlar.)

Aynı ulustur grubu içerisinde yera-lınlardan bir kısmı ise, folkloristler ve po-pulistlerdir. Bunlar da, tutarlı inceleme-lerle Türkiye yapısına oturtmadıkları sa-

natlarıyla, kilim desenleri gibi şeyleri yeni malzemeyle işlerler. Tuallerinde yada ku-maşlarında bunu yansıtırılar. Yabut da köy resimleriyle halkı idealize ederler.

Akademide açılan sergi, bu köksüz sa-natın ayakta kalması için ellerinden geleni esirgemiyen bir kadronun sergisidir. Ayırı-ca, bu kişilerin plastik sanatların öğretildiği okulun öğretim üyeleri olması açısın-dan bir gerçeğin tablosudur.

Sergi kısa olarak sıralanmaya çalıştı-ğımız bütün batıcı aktarma, taklit özellikle-rini yansıtan eserleri taşımaktadır. Hem de öğretim üyeleri olarak ellerine genç sa-natçıların teslim edildiği kişilerin eserleri-ni. Nedeni bilinmez, ülke insanından ve o-nun yaşamından kopuk nonfigüratif tablo-lar, ayrı konulmalarıyla şekli değiştiren, ama şekli değiştirme nedeni bilinmeyen heykeller! Bunların hemen yanında yaldızlı çerçevesiyle bir başka dünyadan gelmiş bir başka insansız sanat örneği gül resimleri. Sonra sallanan sandalyeler, tekiğin bu a-şamında evde yapılan pikaplar. Bir ca-miden «ökülüp alınan bir pencere parmak-lığı üzerine taktırdan tahtalara işlenmiş eskiden aktarma motifler. Yaldızlı eski türkçe yazılar, minyatür denemeleri. Bütün bunlarla varılan korkunç bir kargaşa, şa-şılması bir kaos.

Bunlar akla ister istemez «Bunları yapanların öğreticilikleri ne olabilir» so-rusunu getiriyor. Bunları «eserlerimizi» di-ye sunanların Türkiye sanatına öncülük eden yöneticiler olarak görülmelerinin so-nuçlarının ne olabileceği sorusu bunu izli-yor. Ve yazık oluyor o öğrencilere, yazık oluyor birçok medeniyetin kahramanları i-çerisinde taşıyan Türkiye plastik sanatla-rına...

«Yazık oluyor» demek bir anlamda yetmiyor. Yetmiyor çünkü bu insansız kao-sun sanat adına boy göstermesi, devrimci çevrelerde bile, özellikle gençlerin yanlış yargılara varmasına, sanatı yadsımlarına sebep oluyor. Burjuvaların bu köksüz ü-rünlerinin ortada sanat adına kol gezmesi, sanatın devrimci sınıflar adına kullanıla-bilecek araçlardan biri olduğu gerçeğini birçok genç yok saydıyor.

Bu gerçekler bizi, sanat adına yapı-lan yanlışlar karşısında, özellikle uğraşla-rı sanat olan ve sıralanmamış içerisinde sanatları (devrimci sanatları) için bir boş-luklu alan bulunanların harekete geçmesi gerektiği sonucuna varıyoruz. Bu hareke-te geçiş, genç sanatçıların, kendi kavga arkadaşlarına, genç devrimcilere sanatla-rını sunmaları ve sanat adına yapılan yanlışlara karşı halkın köklü sanat değerleri-den kalkınarak direnmeleriyle belirlenecek ve güçlenecektir.

Açıklama

Geçen haftaki ANT'ta Devrim İçin Hareket Ti-yatrosu ile yapılan bir röportajda, tiyatro yön-e-ticilerinin «Bazı çevreler bizim eylemimizi de piç etme isteğini taşımadılar. Ve bunun için ay-m eylem biçimini kulla-nır görünerek, hattâ a-yunlarımızın adını kulla-narak bunu yapmak iste-yeceklerdir» şeklinde bir cümlesi de yer almıştır.

Bu ifadeler, tiyatro yö-neticilerinin kişisel gördü-ğü olup, aynı yönde faa-liyet gösteren diğer tiyat-ro topluluklarının somut dellil gösterilmeden bu ağır ithama muhatap kılınamayacağı; halen faa-liyette bulunan İçinin Tiyatrosu ile diğer benzer tegebbsüslerin de, devrimci eylemlerde bulundukları sü-rece dergimizden ayrıntı devrimci dayanışmayı gö-receklerini açıklarız.

ANT

lan seyyar satıcıların öldüröl-mesi için verilecekmiş! «Aç it firm yarar!» Ama kimin iti ki-me?

«Sen ne dersin?» dedim Kon-ya'lı muzcu. «Bu işlere ne dersin?»

«Kilosu yedi lira ama, sana altı buçuğa veririm. Haldan öyle aldık. Fahat, alınmıyor ki? Başına bir kemlik gelmeden çıkırsın elimden. He isten mi?»

Tedirginliği her halinden bol. Biran bitirip gitmeyi düşünüy-yor hep. Şu zabıta barmadan!

«Aha değilim, konuşmağa geldim.»

«Ne konuşacan benimle?»

«Limoncu hemşehrim yolladı.» «Konya'lıym. Nafaka arayı-rum. Çalmadık kapı koymadım iş için. Bulamadım. Adamın yok elimden tutmaya. İle bir adam olacak. Adam, ufak hükümet. Ufak hükümeti aşdım mı, büyü-ğü ne aşarsın.»

Yeşile boyah üç tekerlekli a-rabanın sağında «satıktır» diye yazıyor. Sordum. Başkasının-mış. Satıncaya değin emanet almış. Karpuz, elma, armut der-ken, şimdi muzculuğa dönmüş. Sabahın köründen, gece yarıla-rına kadar hep bu sokaklarda...

«Ne edersin ağam, ekmek iş-

te! Şu araba aylardır satılık. Kimse alıcı değil. İş olsa almaz mı? Ne olacak, iki günde on yol zabıtaya çarpırsın, elindeki ol-duğu gibi gider. Terazini alırlar, iş yapamazsın. Hem boş kaır-sın, hem de aç. Bizimkisi böy-le.»

«Sen ne dersin? Belediye, za-bıtasını tabancayla donatacak-mış. Hep pür silah! Kolay kolay kaçamazsın da...»

«Zaten kaçamıyoruz ki? Ekip gelirler, altlarında arabalar var.»

Muzun fiyatını sordu birisi. Yedi lirayı duyunca:

«Daha biz yiyemeyiz» dedi. «Bizim yiyeceğimiz vakta var daha. Hele bir üç liradan aşağı insan...»

Akşam karanlığı çökmekte. Mısır Çarşısı'ndan geçilince, Ga-lata ve Karaköy bankaları bin-bir boya gözüküyor. Islıl ıslıl ya-nıp sünen ışıklar... Bir yaban-cı gemi, milyonlerini gezdiri-yordu. Eminönü'nünde, iskelenin önü balık - ekmek kokuyordu. Aç karınlarında daha acılı guğul-damalar. Bankaların ışıdı denize dökülüyor, denizden yapıları yansıyor, insanların gözünü ka-maştırıyor durmadan...

Hilafet ve Ümmetçilik Sorunu'nun yazarı

Mehmet Emin Bozarslan'ın 12. eseri:

1 — İslâmiyet Açısından Şeyhlik — Ağalık 176 sayfa, 5 TL.

2 — Doğunun sorunları 210 sayfa, 5 TL.

(İkisinin de pek az mevcudu kalmıştır) İsteme adresi: GE-DA Çağaloğlu, Nuruosmaniye Cad. İstanbul Ant. Der: 671

Atatürk'ün kurduğu gazete Atatürk dönemini nasıl değerlendirdi ?

MUSTAFA Kemal'in 31. 31. yıldönümünde Babıâli basını yine karalara bürünerek anma görevini yerine getirmiş, siyasi eğilimine göre değerlendirmeler yapmıştır. Kuşkusuz, bu değerlendirmelerin büyük kısmı biçimsel olmaktan öte gidememiştir.

Mustafa Kemal vakasının tamamen biçimsel açıdan ele alarak laiklikten, yazı devriminden, kılık kıyafet devriminden sözedenler, ne gariptir ki, üstünden iki gün geçmeden ramazan dolayısıyla sırf din sömürsü yapmak için eski yazı kuranı kerim ilaveleri vermekten, seks ve minetek sayılarına yerine ramazan sayılarına düzenlemekten kendini alamamışlardır.

Örneğin Akşam Gazetesi'nde İhami Soysal, Mustafa Kemal'in «Hocaları memnun edelim, âlemi İslamı memnun edelim, herkesi memnun edelim dersek, mümkün olsun, hepsi memnun olsun, ama biz maksadı temin etmiş olmayız. İdare-i maslahat-ı çar esashi inkılap yapamaz.» şeklindeki sözlerini iktibas ettikten sonra şu çağrıda bulunmuştur:

«Mustafa Kemal böyle diyor. O'nun ölümünün üstünden 31. yukarıda naklettığımız sözleri söylediği tarihten üstünden ise 46 yıl geçti. Çevrenize bir bakın bakalım. Atatürk'ün bu sözlerine sahip, bu sözleri gerçekleştirmeye çalışmada ve Mustafa Kemal'e layık kaç kişi göreceksiniz. Gerçek Mustafa Kemal'ler, bu halde dahi yas tutmazlar. O'nun devrimlerini kaldığı yerden daha ileri götürmek, devrimi sürdürmek için andıçer, kavgaya girerler. Biz and ediyor, sizleri de bu and'a ve kavgaya katılmağa çağırıyoruz. Bu gün böyle bir gündür.»

İhami Soysal'ın bu yazısının yer aldığı Akşam Gazetesi'nin beşinci sayfasında ise şu yarım sayfalık ilan yer almıştır. «İşte Akşam Gazetesi'nin Ramazan'daki dev hamlesi... Kur'an-ı Kerim Arapça Metni ve Türkçe Meâl - Resimli Büyük Peygamberler Tarihi. Bu gelişki, ister istemez insanın aklına, «Ele verir talim, kendi yutar salkı»nın darbinesesini getirmekte-dir.

Bir başka neo-kemalist, İlhan Selçuk da, Cumhuriyet Gazetesi'nin Pencere'sinden 10 Kasım'da şöyle diyor:

«Atatürk devrinde bu memleket ne Arapça yazı furıyası, ne Arapça ezan, ne medrese öğretimi, ne ünmetçilik akımları, ne uydunculuk felsefesi, ne kompradör iktidarı, ne dost kılığında bürünmüş emperyalizm vardı. Ne üs vardı, ne tesis vardı, ne barış gönüllüsü, ne yabancı kültür merkezi, ne Yardım Konsorsiyumu, ne Amerikan kapitülasyonlar... Bunların hepsi Atatürk'ün ölümünden sonra gerçekleşmiştir. Ve Türkiye milletlerarası yarışta gittikçe geriye kalmaktadır.»

Ve bu neo-kemalistlerin kanısınca, Kemalist ideolojiyi benimsemiş bir kadro tekrar iktidarı ele geçirdiği takdirde bütün bunlar ortadan kalkacaktır.

"Eşşek"ten gelen tekzip

Gerçekten ağlanacak haldeyiz beyler! Nihayet bir meyhane garsonu olan ve çalıştığı meyhanede saklık ederken de çektiği fotoğrafı gazeteler de nesrettiren bu adam, cüssesine bakmadan aklıma fetvalar da verebilmektedir.

Ali Usta, «Bizim dinimizde namusu ile para kazanmak kadar sevip bir şey yok» demektedir.

Bak eşşek! Ulan, meyhane garsonluğu ile imamlığı birleştirmek namuslu bir iş mi?

İSMAIL OĞUZ

(Bâbüâlide Sabah - 10.11.1969)

İstanbul'da çıkan bir gazetede Bolu'lu bir imam kürsüde vaaz ederken, namaz kıldırırken, ayrıca Emniyet Mote'lede sarap koyarken çekilen resimler benim saflığımdan faydalanarak otel müstahdemleri ve mezkur gazete muhabiri tarafından hazırlanmıştır. Benim hocalıkla ve garsonlukla hiçbir ilgim yoktur. Haber tamamen yalandır.

ALİ USTA

(Bâbüâlide Sabah - 13.11.1969)

Nitekim Devrim Dergisi'nde Doğan Avcıoğlu, «Günümüzde çağdaş uygarlığa, halkın ve bütün ulusçu güçlerin ele verecekleri tam bağımsızlık ve düzen değişikliği mücadelesiyle karşılaşacaktır. Bu da, yarı kalan Kemalist devrinin, günümüzün şartlarında sürdürülmesinden başka birşey değildir. Kemalist devrim bitmemiştir. Devam etmektedir» demektedir.

Neo-kemalistlerin tarihi gerçeklere ters düşen ve çelişkilerle dolu olan bu çıkışları yanında, 10 Kasım'ın en ilginç yazısı, Mustafa Kemal Atatürk'ün kurucusu olduğu Ulus Gazetesi'nde başyazı olarak yayınlanmıştır. «Atatürk'ü Yeniden Değerlendirmek» başlıklı yazının önemli bölümlerini, neo-kemalistlerin tarihi yanlışlarını ortaya koymak üzere sütunlarımıza alıyoruz:

«Ölümünün büyük bir acıyla andığımız otuzbirinci yıldönümünde, ulu Atatürk'ü ve Atatürkçülüğü yeniden değerlendirmek, bugün her zamankinden daha gerekli görünmektedir.

«Türkiye'de kapitalist gelişme sınıflarının yapanlardan en koyu sosyalistlere, parlamenter demokrasi taraftarından tek parti özlendi içinde yaşayanlara kadar herkes, orıya, Atatürkçülüğü bayrağı ile çıkmaktadır. Özellikle, Türkiye'nin ancak Atatürkçü modelle uygun, çevresinde «İlhami ve devrimci» bir kadroyu toplayan bir tek parti ile kalkıp gelişebileceğine inanarak, kendilerinden başka herkesi Atatürk'e ve Atatürkçülüğe ihanetle suçlamaktadırlar.

«Sanıklı, Atatürkçülük yalnızca tek partililikmiş gibi.

«Atatürk'ün Türkiye'yi tek parti ile yönettiği, bir gerçektir. Ama, tek parti döneminde Türkiye'nin bütün sorunlarının çözülmediği, ekonomik ve toplumsal alt - yapının büyük ölçüde değiştirilemediği de bir gerçektir.

«Eğer öyle olmasaydı, bugün.

büyük kurtarıcının ölümünden otuzbir yıl sonra, hâlâ toprak reformu, sanayileşme, ekonomik hayatın yeniden düzenlenmesi sosyal adalet ve sosyal güvenlik, kamu hizmetlerinin mutsuz çoğunluğa yararına yönetilmesi gibi konuları tartışır durur muyduk?

Atatürk, Türk ulusunun en zor gününde ortaya çıkan önderdir. Kurtuluş Savaşı onun komutasında kazanılmış, Türk vatani onun sayesinde sömürge-likten kurtulmuş, Cumhuriyet onun eliyle kurulmuştur. Yüzyılların kötü mirası, onun yürekliliği ve gücüyle reddedilmiştir. Çağdaş uygarlığın list - yapı kurumları, Türkiye'ye, onun aracılığıyla girilmiştir.

Ama, bütün bunlar yapılırken, ekonomik ve toplumsal alt - yapı gereğince ve yeterince değiştirilememiştir. Bu yapıda, geniş halk kütellerinin yararına, köklü değişiklikler gerçekleştirilememiştir.

«Neden?

«Bir kere, uzun ve kanlı bir Kurtuluş Savaşı sonunda, Türkiye'nin olanakları böyle bir alt - yapı değişikliği sağlayacak düzeyde değildi. Kararlaştırılan

Beslemiyorlar yozlaştırıyorlar!

Mahalle kahvesinde 25 kuruşa bir çay içebilenler sola karsıdılar ama, büyük otellerin barlarında birbiri arkasına Skoç viskileri devirenlerin mezesi sosyalizmdir.

Vapurlarda okunmuş gazete toplayıp satan çocukların afileri sağcı, fakat yakasız kürklü pardesüler giyip Bağdat Caddesi'nde spor otomobillerle fiyaka kesen sağcı sakallı beyadeler solcu!

Sosyete salonlarında, kumar kulüplerinde aşırı devletçilik Kestane kebabçasında özel sektörcülük...

Sahi kim besler bu sol basını? Kim sağlar onlara bu refah? Sade okuyucuları mı?

Yok efendim, yok... Birtakım sanayiciler... Bir kısım zengin hanımefendiler. Bazı büyük firmalar... Birkaç da rotatif sahibi.

ADVIYE FENİK

(Son Havadis - 11.11.1969)

haftanın karikatürü

Semih Balıoğlu (13.11.1969 - TERCÜMAN)

Roma usulü iftar sofraları!

Ramazan geldi. Nice zengin sofralar kurulacak; etli, börekli, baklavah yemekler yenecek...

Ramazan yemek içmek ayı değil yememek, içmemek ayıdır. İftar sofralarında eski Romalıların ziyafet masalarına çevirmiyelim. Mütevazı olalım, az çeşit yapalım. Şu Ramazan-ı Şerifi fırsat bilip nefislerimizi ıslah edelim.

M. ŞEVKET EYGI

(Bugün - 12.11.1969)

her girişime kaynak bulmak gerçek bir sorun oluyordu. 1936 yılında devletçilik ilkesi benimsendikten ve ondan sonra da ilk kalkınma planı hazırlandıktan sonra, bu planın finansmanı büyük güçlükler yaratmıştı. Bu arada, sırası gelmişken, Atatürk'ün ekonomik milliyetçiliğini ağızlarından düşürmeyenlere, Atatürk'ün 1931'lerden başlayarak, dış yardım bulmak için devamlı çaba harcadığını da hatırlatıverelim. Türkiye'nin ulusal çıkarları gerektirince, İngiliz ve Alman sermaye şirketlerine anlaşmalar yaptığını da hatırlatıverelim.

«İkincisi, Atatürk'ün elindeki

kadro da köklü bir alt - yapı değişikliği için yeterli değildi. Bu kadro, Osmanlı geleneğine uygun olarak kendisini halkın dışında ve üzerinde gören aydın bürokratlardı, bunların çoğu zaman ve çoğu yerde özlendikleri mahalli esraftan kuruluştular. Atatürk'ün halkçılığına rağmen, çevresindeki aydın bürokratlar halkı yalnızca güdülen bir sürü olarak görüyorlar; Atatürk'ün devrimciliğine rağmen, geleneksel feodal düzenden yararlanma mahallî esraf, kendi durumlarını sarsacak alt - yapı değişikliklerini engelliyorlardı. Aydın bürokrat, esraf ikilisinin bu tutumu, Atatürk döneminde gerçek bir halkçılık ve devrimcilik uygulaması yapılmaması önlemiş-tir.

«Devrimcilik biçimsel bir devrimcilik, halkçılık halka tepeden bakan bir halk patronluğu olmaktan öteye gidememiştir.

«Eğer gerçek Atatürkçü isek, bugün, yeniden tek parti dönemine dönüşü değil, gerçek halkçılığı ve gerçek devrimciliği savunmamız gerekir. Gerçek devrimciliğin geniş halk kütellerinin ekonomik ve toplumsal yaşantısını düzeltecek, iyileştirecek alt - yapı devrimleri yapmak olduğunu anlamamız gerekir. Gerçek halkçılığın, bu alt - yapı devrimlerinden yararlanacak geniş halk kütellerini örgütlemek, geniş halk kütellerinin kendi partileriyle iş başına gelmesini sağlamak olduğunu kavramamız gerekir. Herşeyin en iyisini yalnızca aydınların bildiğini ileri sürmekten vazgeçip, halkın da kendi çıkarlarını nerede olduğunu pek iyi sezdığını; eğer şimdiye kadar devrimci güçlere oy vermemişse bunu gerektirir. Gerçek devrimlerin kendinden kopuk olduğunu gör, düşündün, devrimlerin kendisini inandıracak aydınla kavramamız onların yapmış kabul etmemiz gerekir.

«Devrimciliği ve yöneticiliği bir azınlığın tekeline vermeye çalışmamak, Atatürk gibi büyük bir lideri bile zaman zaman açmazlara düşüren bir yanlış tutuma girmekten hiçbir ekonomik temele dayanmayan halk - aydın çelişkisini derinleştirmekten ve halkı, tutucuların kucağına atmakla başka bir seye yaramayacaktır.»